

VAJAT ERP

DOK HOLIDEJ

VEŠALA U ARIZONI

BROJ 98

CENA 2 DINARA

KADA POSETITE
GENERALNO ZASTUPNIŠTVO ŠVAJCARSKÉ FIRME

DARWIL

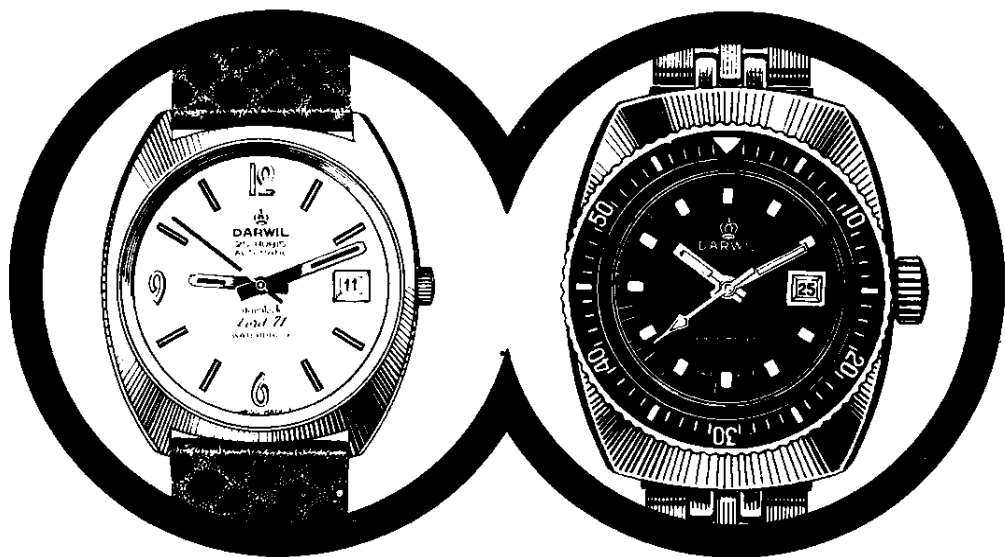
TRST PIAZZA S. ANTONIO NUOVO 4 / I-II

MOĆI ĆETE DA IZABERETE JEDAN OD PREKO 600 TIPOVA ČASOVNIKA „DARWIL“ I „ARETTA“ POZNATIH PO PRECIZNOSTI I ELEGANCIJI OBLIKA. TOM PRILIKOM NE PROPUSTITE DA OBRATITE PAŽNJU NA NAJVEĆI IZBOR ZLATNOG NAKITA U EVROPI, PO SVETSKIM KONKURENTNIM CENAMA, IZRAĐENOG OD 14, 18 I 22-KARATNOG, SLUŽBENO KONTROLISANOG ZLATA!

PREPORUČUJEMO

ZA VAS — ČASOVNIK LORD 71
ZA VAŠU SUPRUGU — ČASOVNIK LADY 71
SA UGRAĐENIM DARBLOCKOM KOJI ŠTITI OD POTRESA I UDARA

CASOVNIKE „DARWIL“ I „ARETTA“ MOŽETE NABAVITI I U SPECIJALIZOVANIM TRGOVINAMA I ROBNIM KUĆAMA U JUGOSLAVIJI!!
SERVISI ZA ODRŽAVANJE POSTOJE U SVIM VEĆIM MESTIMA

**VEŠALA U
ARIZONI**

Naslov originala:

William Mark

„DIE GALGENMÄNNER“

Copyright by Martin Kelter

Verlag 1971.

VEŠALA U ARIZONI

Bio je 4-ti oktobar 1883...

Mali ranč, koji se nalazio sedam milja pred gradom Kom Vo u državi Arizoni, bio je obasjan vrelim podnevnim sunčevim zracima. Tri konja u koralu potražila su zaklon od žege pod ostacima jedne nastrešnice. Jedan kudrav pas umorno je prelazio dvorištem u pravcu ambara.

Majk Šervud je pravio tu, u dvorištu, novu ručicu za jednu alatku. Farmer je imao četrdeset i tri godine i već potpuno sedu kosu i jako izborano lice. Za ovog emigranta iz Engleske i za njegovu ženu Mabel bilo je gorko vreme od dvadeset godina, koliko su tu na zapadu već proveli. Kada su stigli ovamo i kupili komadić zemlje, očekivali su od nje svu sreću ovoga sveta. Ali tek što su se počele pojavljivati male građevine na njihovom ranču, jedne decembar-ske noći uništila ih je vatra. Bračni par Šervud bio je srećan što su se iz požara izvukli živi. Kako je došlo do požara oni nisu znali. Tek mnogo

kasnije posumnjali su u jednog suseda, koji je živeo na devetnaest milja od njihove farme i koji im je zavideo na lepom imanju. On je imao sedmoro dece koje nije mogao da prehrani. Onda, posle sedam godina, došli su Apači, koji su zahtevali od njih da napuste zemlju. Šervudovi su morali da odu jer im je bio život mio. Ali nakon godinu dana vratili su se ponovo. Sve na ranču je bilo zapušteno, propalo. Morali su da počnu ispočetka.

Tri puta je Šervudova farma stradala od vatre, tri puta je Majk podizao sve iznova. Jednog dana su došli Belmonti, dva bandita koja su im ukrala tri konja i pedesetak goveda. Posle toga farmu su najzad posetila braća Lombard. Ta četvoročlana banda uopšte je temeljno radila i oni nisu ostavili kamen na kamenju. Ukrali su sve što su našli a onda srušili sve tri zgrade. Očigledno su se plašili da zapale ranč jer bi se vatra u onoj jasnoj letnjoj

noći nadaleko videla. Majk i njegova žena bili su ostavljeni sa zapušanim ustima i vezani.

Iza toga su nastale nešto bolje godine. U svakom slučaju bar što se ticalo požara i napada. Ali neimaština ih nije napuštala. Ta neplodna zemlja davala je oskudne plodove, a broj goveda se nije mogao povećavati bez novca.

Devet godina ranije na svet je došao mali Majk, koji je bio ponos oca i radost majke.

Na farmi se od tada ništa nije promenilo. I pored sveg truda i muke imali su samo tri konja i jedva nešto više od dvadeset goveda. Farmer je radio neumorno dan i noć a pomagali su mu, koliko su mogli, žena i sin.

Ali sve što je zadesilo malu farmu Engleza u ove dve decenije nije bilo ništa prema onome što se dogodilo tog vrelog oktobarskog dana...

Bilo je nešto pre dvanaest časova.

Mali plavokosi dečak, koji je do tada pomagao ocu, upravo je pogledao na sat u kuhinji, popio gutljaj mleka i rekao majci: — Odmah ću se vratiti. — Onda je otrčao do ambara da pogleda mačku, koja se gore u senari sakrila nekoliko dana ranije da se omaci.

On je ušao kroz zadnji prozor u ambar i onda se lestvama popeo gore.

Dok je štajao u suvom, šuštavom senu, začuo je tiho mijaukanje malih mačaka.

On im se približi da ih bolje vidi.

Jedna od njih je bila naročito lepa. Crna sa belom njuškom i belim šapicama. Dečak je uze i pođe sa njom do zadržeg zida ambara.

Kroz jednu pukotinu između drvenih greda pogledao je napolje.

Najednom je mali Majk opazio tri jahača kako se približavaju sa zadnje strane farme. Dečak ih nije poznavao. U stvari, on je poznavao samo mali broj ljudi koji su jahali ovuda.

Ovu trojicu nije nikada ranije video. Zapravo, on je to prosudio, kao što je to činio svaki čovek u Arizoni, prvo po njihovim konjima. Njih nije nikada video. Ni vranca, ni ridana, ni zelenka sa mrkim tačkicama. Kada je podigao pogled sa konja na lica jahača prošli su mu telom hladni žmarci.

Tri čoveka su nosila sive marame preko lica.

Sav oduzet od straha pratio ih je pogledom dok nisu stigli do ambara, a onda je odjeknuo pucanj.

Majk je stisnuo čvrsto mačkicu uz sebe i osetio kako mu srce snažno udara.

U tom trenutku razleže se dvorištem vrisak žene.

Bio je to glas njegove majke! Odjeknuo je i drugi pucanj.

Majk spusti mačkicu i kliznu sa sena do otvora na letvi, odakle je imao pogled na dvorište.

Prizor, koji mu se ukazao pred očima, urezao se u njegovu dušu za ceo život.

Pored ostave za alat ležao je otac.

Tri ili četiri koraka desno od vrata male kuće za stanovanje ležala je majka.

I otac i majka ležali su nepomično.

Majk je pritisnuo male ruke na letvu i nije osetio oštro trnje koje se zabolo u njegovu kožu, već je zurio u dvorište razrogačenim očima.

Tačno na samom uglu ambara tri jahača su zastala.

Svaki od njih je imao u desnoj ruci pušku.

Čovek, koji je sedeo na riđanu, dade znak onoj dvojici, a onda ih odprati pogledom. Onaj, koji je jahao šarca, potera konja prema staji, a onaj drugi, koji je bio okrenut ka vratima ambara, potera zelenka pored beživotne Mabel Šervud prema ulazu u kuću. Pred ulaznim vratima je sjahao i ušao u kuću sa podignutom puškom.

Majk je gledao za njim.

On primeti da je posle nekoliko minuta izašao iz kuće. Preko ramena je nosio prebačen očev praznični kaput a u levoj ruci malu kesu sa srebrnim dolarima, koje su njegovi roditelji godinama štedeli.

Ne obazirući se na mrtvu ženu, prošao je opet pored nje, uzjahao konja i čekao onu dvojicu.

Drugi je sjahao sa vranca pored Šervuda, ušao u ostavu za alatke, pregledao je, a onda i staju i malu kućicu za kolica. Kada je sve to obavio, prišao je mrtvom farmeru, nagnuo se nad njim, opipao mu džepove i vratio se do konja.

Majk se užasnuto povuče sa svog mesta osmatranja.

Treći čovek je ušao u ambar i približavao se lestvama koje su virile iz sena, tačno uz dečaka.

Gonjen samrtnim strahom, uvukao se Majk u seno i prekrrio ga preko sebe.

To je uradio u zadnjem času!

Čovek je stigao do vrha lestvica i počeo da se osvrće na sve strane.

Kada se Majk već ponadao da će čovek sići, najednom je ovaj visoko podigao glavu i skočio sa lestava na

pod. I u istom trenutku izvukao revolver iz futrole.

Dečak ga je mogao dobro videti, iako je bio sav prekriven senom.

Njemu se krv zaledila u žilama kada je video da čovek drži revolver u ruci.

Ali on nije primetio malog Majka. Njega je očigledno uplašila jedna od mačkica.

Majk je opazio životinju. Bila je na gredi i gledala u bandita.

Ovaj besno podiže kolt i ispali dva hica brzo, jedan za drugim.

— Idi do đavola, crna mrcino! — viknuo je bandit, koji nije mogao da udahne vazduh od dima iz revolve-
vera.

Pošto je verovao da je sam, skinuo je za trenutak sivu maramu sa lica i Majk je video njegovo lice. Mršavo, tvrdih crta, izborano, sa dve duboke bore koje su išle skoro od očiju do brade, sa kratkim, širokim nosom i buljavim, široko rastavljenim sivim očima.

Mali Majk Šervud je dobro video lice ubice njegovih roditelja i nikada ga nije zaboravio, kao ni taj strašan dan.

Bandit se najzad uhvati za lestve. Ali dečak još nije smeo da odahne, jer je bandit ponovo skočio na pod, pokupio ispaljene metke i onda tek pošao dole.

Majk je pogledom pratio pokrete njegovih kosmatih, bledih ruku na neotesanom drvetu dugačkih lestvi.

Prošao je svega jedan minut od kako su odjeknula ona dva pucnja a već su dole bila odgurnuta vrata na ambaru.

— Hal! — zagrmeo je jedan promukli glas.

Čovek na lestvama prasnu:

— Sve je u redu! Bio je pacov!

Pacov, pomisli Majk u bezgraničnom očajanju. Tek što su ubili oca i majku, a evo ovaj čovek je ubio i nedužnu životinju.

Dok je Majk pokušavao da sredi svoje misli, najednom je opazio gore na gredi malu senku.

„Pacov“ je bio još živ! Životinja je pošla napred sve do lestava i pogledala dole.

Ako bi se čovek još jednom osvrnuo morao bi da je vidi.

Mačkica je skočila u seno i počela da mili prema Majku.

Kada je bila sasvim blizu dečakovog lica, zastala je i samo pokretala ružičaste nozdrve njušeći.

Dečak je bio gotovo oduzet od straha, pa ipak je ispružio ruku prema mačkici. Kada je opipao životinju uverio se da je stvarno nepovređena.

U tom trenutku se još više uplašio, jer je čuo glas čoveka koji je zvao Hala:

— Ovde mora da je i neko dete!

— Dete? — čuo je Halov glas. — Kako to?

— Zato što sam u kući video dečju košulju i cipele...

Majk se uplašeno trže.

Opet je čuo glas onog prvog.

— Hajde! Mora se još jednom sve dobro pregledati.

Ovog puta se Majk još dublje zavukao u seno, sve do drvenog zida čije su mu pukotine omogućavale da diše, a istovremeno je kroz njih imao pogled na dvorište.

Ljudi su tragali još jedno četvrt sata, za koje vreme dečak nije bio ni živ ni mrtav od straha. Pogotovu kada su dvojica ponovo ušla u ambar. Oni su tražili i gore u senu, ali nisu našli malog Majka Šervuda.

Majk je posmatrao ukočen od stra-

ha i usplamtelih očiju kako banditi skaču na konje i kako se udaljuju.

Maske su ostale na njihovim licima.

Iako je Majk čuo topot konja, koji je bivao sve slabiji, on još nije smeo da izađe iz svog skrovišta. Njemu je bilo kao da u daljini čuje tvrde, zvečeće udarce sekire i čekića.

Šćućuren uz zid, zurio je u dvorište gde su ležala nepomična tela oca i majke, koje je toliko voleo i koji su mu na ovom svetu najviše značili.

Vreme je polako odmicalo. Nikako nije dolazila noć.

Kada su prve senke noći prekrile dvorište, Majk je napustio svoje skrovište, hitro se spustio niz lestve, izašao iz ambara kroz prozor i uvukao se u kuću kroz prozor na hodniku. Istim putem, kojim je nekoliko časova ranije izišao iz kuće.

U spavaćoj sobi je izgledalo strašno.

Tri bandita su ostavila tragove, kao da je bila cela horda Komanča. Sve je bilo ispreturano i ispremetano. Zaveses su bile pokidane i bačene preko kreveta. Delovi odeće bili su razbacani u sve tri prostorije, tanjiri i šolje razbijeni, lonci i tiganji prevrnuti. Bila je to užasna slika.

Kada je stao na kućni prag prvo mu je pogled pao na telo majke, koja je ležala na svetlom pesku kojim je bilo pokriveno dvorište.

Najednom se uplašeno trgao. Začuo je neki šum.

Dečko ulete u kuću i odjuri u spavaću sobu. Pored samog ormara podiže jednu dasku od patosa.

Tu je ležala očeva stara kentaki puška. Još pre nekoliko godina mu je otac pokazao to skrovište za pušku. Farmer je imao nekad još dva

revolvera, ali su oni bili odavno prodati dole u gradu. U hodniku je vidio jedan pištolj, koji bi mogao da uplaši samo neko dete. Bio je iz 1702. godine. Ali kentaki puška je bila upotrebljiva. Farmer je vodio računa da bude čista i dobro podmazana.

Majk je izvukao pušku iz kožnog omota i pogledao malu kutiju sa municijom. Sve je to učinio vrlo oprezno, onako kako mu je otac pokazao da u slučaju nužde ume da upotrebi pušku. Otvorio je zatvarač i gurnuo veliki hladni metak u cev. Onda je pritisnuo zatvarač i stavio oružje pod desnu mišku.

Kada mu je otac pokazivao kako se rukuje sa njom nije mu bila tako teška. Tog dana izgledala mu je teška kao olovo. Čvrsto je stezao pušku ispod miške, a levom podigao cev i tako krenuo hodnikom.

Oprezno se približivao poluotvorenim ulaznim vratima.

Opet je čuo šum. Ovog puta je dolazilo sa veće daljine. Čuo se tamo kod ostave za alatke, gde je ležao otac.

Majk je stigao do vrata.

Stvarno, između staje i ostave pojavila se jedna senka.

Čulo se tvrdo škljocanje Majkove puške.

Senka se pomakla.

Majk je hladno i odlučno krenuo napred. Kada je prolazio pored mrtve majke zastao je.

„Samo ne gledaj dole”, morao je sam sebe da upozori.

„Uopšte ne treba toliko da se približavaš sa puškom cilju”, govorio je dalje sam sebi. To nije revolver koji sigurno pogađa cilj samo na malom rastojanju, već puška, koja precizno i lako puca preko celog dvo-rišta.

Ali on nije mogao da ostane pored mrtvog tela svoje majke.

Napravio je još tri koraka...

Sada je podigao pušku još više.

— Vau, vau — čulo se iz staje.

Majk odmah spusti pušku.

— Bili! — viknuo je bez daha.

Senka se odvojila od štalskog zida i veliki kudravi pas izađe cvileći i vrteći repom.

Dečko ostavi pušku na zemlju i pomilova psa. Da, on ga je čak pritisnuo uz sebe u iznenadnom naletu najbolnijeg osećanja.

— Oh, Bili, gde si ti bio? Jesi li video šta se dogodilo ovde? Oni su ubili i majku i oca!

Nastup grčevitog plača protresao je nežno telo dečaka. U tom trenutku je iz Majka provalilo sve ono što je od strašnih podnevnih časova do tada preživeo. Sav strah koji je pretrpeo, neopisivo osećanje kada je video oca kako pogođen pada i jezivi majčin krik pre nego što je i ona pala smrtno pogođena. Onda sve ono vreme što je kao oduzet presedeo sakriven u senu. Sve to je nesrećnom dečaku prolazilo kroz glavu dok je plakao i glasno ridao.

— Oh, Bili! Šta ćemo sada? Ja uopšte nisam znao kako sam još mali i jadan. Nisam mogao da slutim koliko su mi još potrebni otac i moja draga majka...

Mali Majk Šervud je jecao dok je psa pritiskivao uz sebe.

— Bili, gde si samo bio? Jednom si najurio ona dva čoveka koji su dosađivali majci dok je otac bio u polju. A danas? Gde si danas bio? Bili, oh, Bili!

Izgledalo je kao da veliki čupavi pas saoseća u bolu sa dečakom. Tiho je zavijao i žalosno gledao mrtvog farmera.

Mali Majk Šervud je iskopao raku iza kuće i u nju položio svoje mrtve roditelje.

Za njega je to bio najteži i najstrašniji posao od svih koje je u životu morao da uradi.

Pošto se u kući nije osećao sigurnim, otišao je da spava u ambaru. Pušku je poneo sa sobom, a pas je pored njega stražario.

Iako je bio vrlo umoran i iznuren, Majk nikako nije mogao da zaspi.

Kada se na istoku zarumenio horizont, Majk je napustio skrovište u senu i spustio se u dvorište. Tešku pušku je još uvek držao u ruci.

Pas je trčkarao za njim.

Majk je obišao oko kuće i plamtećim pogledom prešao preko humke koju je jedan dan ranije napravio za svoje mrtve roditelje. Nešto ga je gušilo u grlu, a bol je stezao njegove grudi kao gvozdeni obruč.

On se okrete, pređe preko dvorišta i kada je zakoračio iza levog ugla ambara stao je kao ukopan. Oko petnaest jardi odatle stajala su vešala...

* * *

Put do Kom Voa bio je dalek za tako malog dečaka, koji nije imao konja.

U grad je stigao tek kada se počela spuštati noć.

Kom Vo je ležao u pustom predelu, okružen savanama u kojima je bilo samo šibljacka, peščanih humki, kaktusa i strvina.

I bandita!

Mračno su delovale sivo-crne kuće, koje je ugledao kada je ušao u grad. Vrata na njima izgledala su mu kao razjapljene čeljusti a tamni prozori kao duboke očne duplje.

Kom Vo je bio najžalosniji grad dalekog zapada.

Grad bez saluna i nije bio grad, pa makar imao i trideset kuća...

Na uglu jedine poprečne ulice sa desne strane, u maloj, nakrivljenoj građevini nalazila se šerifova kancelarija. Majk je to znao jer je sa ocem dolazio nekoliko puta u Kom Vo.

Glavna ulica je izgledala beskrajno duga i pošto nijedna kuća nije bila osvetljena, delovala je kao da je još duža, mračnija i sumornija.

„U Kom Vou žive najsiromašniji ljudi na svetu”, govorio je uvek otac.

Majk se zaustavio tačno na sredini ulice pošto ga je hvatala jeza od mračnih kuća. Pošao je dalje polako, korak po korak. Pas je bio tako umoran od dugog puta, da je išao iza dečaka oborene njuške i vrlo tromo.

Najednom se i dečak i pas zaustaviše. Nešto su čuli.

Bilo je to samo škripanje prozorskog okna, koje je vetar ljuľjao tamamo.

Majk tada opazi sa svoje leve strane svetlo u jednoj kući. I malo dalje desno, kroz jedan prozor, padala je svetlost na ulicu. U nekoliko kuća upalile su se lampe. Samo, ta svetlost je bila tako slaba da je on jedva nazirao put.

Dečak je stigao do raskrsnice. Opazio je da i u šerifovoj kancelariji gori lampa.

Žurno je pošao prema maloj kući, popeo se uz tri stepenice do trema i zaustavio se pred vratima. Na njima je bila neodeljena tabla na kojoj je belom bojom bilo napisano: „Šerif”.

Majk je zakucao na vrata.

Niko se nije javľjao.

Zakucao je još jednom, a onda je polako otvorio vrata.

Ugledao je malu, zagušljivu prostoriju, napunjenu svakojakim stvarima: bile su tu tri stolice, obešena mreža za pecanje, više praznih stalaka za puške i još mnogo čega drugog.

Iza malog pisaćeg stola sedeo je krupan, oznojen čovek ćelave glave i sitnih prasećih očiju. Na sebi je imao sivu pamučnu košulju bez kragne i zelene pantalone, koje je pomoću pocepanih naramenica podigao gotovo do ramena. Njegovo teško telo nije mu dozvoljavalo da sedi dovoljno blizu stola, tako da mu je glava, sa više masnih podvaljaka, bila ispružena napred i ličila na neku pticu grabljivicu.

To je bio Beri Klosterfild, šerif Kom Voa.

On je malo podigao glavu i, pošto nije mogao da vidi ko je otvorio vrata, uze lampu sa stola i okrete je tako da je njena žučkasta svetlost osvetlila ulaz.

— Ko si ti? — progundao je ne ljubazno.

— Ja sam Majk Šervud — odgovorio je dečak.

— Ne poznajem te. Šta hoćeš? — gundao je čuvar zakona.

— Naša farma je severozapadno od grada, šerife.

— Nije mi poznato. Verovatno nije u mojem okrugu. Šta hoćeš?

Mali Majk je vrlo mučno zadržao plač koji ga je gušio. Počeo je da priča nesigurnim glasom:

— Juče u podne dojahali su tri čoveka na našu farmu i ubili mog oca i moju majku.

— Aha — reče šerif odsutno i pogleda u novine da nastavi sa čitanjem vesti u Gazeti, pri čemu ga je

i zatekao mališan kada je ušao u kancelariju.

Onda podiže glavu.

— Šta si kazao? Ubili? Reci, ne zbijaš li ti šalu sa mnom? Gledaj da se što pre izgubiš, ti, klipane! Čiji si ti? Zar nisi Milbirisov dole sa pilane. Naravno, ti njima pripadaš, vašljivko jedan! Samo čekaj, pokazaću ja tebi! Ti da praviš od mene budalu!

On ustade i zgrabi bič, koji je pored njega visio na zidu.

Dečko se nije pomerio s mesta i gledao ga je razrogačenim očima.

U tom trenutku provuče se pas kroz vrata, koja nisu bila sasvim zatvorena.

Klosterfild skupi svoje guste obrve.

— Šta hoće ova džukela ovde? Da nije, možda tvoj?

Majk klimnu glavom.

— Da, to je Bili...

— Nopalje, derane! — zagrmе šerif. — Sa vama imam već dosta glavobolje. Gubi se sa pilane! Mister Norman je bio dovoljno glup da je prepustio staru baraku takvom ološu. Neka te đavo nosi, ili ću te prebiti na mrtvo ime.

Na dečakovom licu se najednom pojavio prkosan izraz.

— Šerife, tri maskirana čoveka su moje roditelje ubi...

Bič je zafijukao iznad dečaka.

Jednom, dvaput, triput je šerif sa nemilosrdnom žestinom udario po njemu.

— Ja ću ti pokazati, prokleti derane! Jednom ste mi ukrali ribe iz potoka, a drugima kokoši, odela, slaninu!

Majk uzmaknu unazad. Zato je sada Bili skočio, zgrabio bič i istrigao iz ruke pobesnelog čoveka.

— Prokleti ološ! — čuo je Majk šerifa kako viče, dok je on plačući istrčao iz njegove kancelarije. Pas je lajući išao za njim.

Majk se osećao skoro bednije nego prošle noći. Šerif, u koga je polagao sve svoje nade, istukao ga je bičem i isterao iz kancelarije.

On je trčao ulicom, nestao u jednom dvorištu bez kapije, prebacio se preko ograde i otpuzio do jedne nastrešnice, ispod koje su se nalazila kola bez točkova. Zavukao se u njih i skupio.

Pas je legao dahčući pored kola.

Mali Majk nije mogao da shvati svet. Jednim jedinim strašnim udarcem njegov život se na tako jeziv način izmenio.

Podrhtavajući od straha i lica vlažnog od prolivenih suza, ležao je tu i zurio u mrak. Ali pošto je bio mrtav umoran pao je u dubok san.

Kada se Majk probudio, sunčevi zraci su se probijali kroz pukotine nastrešnice. Jedna žena je išla amotamo po dvorištu, noseći vedro sa vodom.

Majk je napustio svoje skrovište, nastojeći da se što brže dokopa ulice. Ali pre nego što je stigao do nje, zgrabi ga iza otvorenih vrata staje ruka jednog čoveka.

Bio je to krupan, težak čovek pedesetih godina. Majka je držao levom rukom i gledao ga preteći.

— Šta radiš ti tu, derane? Sigurno si hteo da mi kradeš jabuke, a? — On podiže veliku desnicu sa namerom da dečka snažno udari.

— Bil! — viknu Majk, videvši šta će ga snaći.

Veliki rundavi pas, koga čovek nije ni primetio, skoči divlje lajući.

Majk je bio slobodan. Odmah je potrčao.

— Prokleti mangup — besno je vikao čovek za njim.

Žena je spustila vedro sa vodom i preplašeno gledala muža.

— Čiji je to dečak? — upita ona.

— Nemam pojma — uzvрати joj muž. — Verovatno onih dole na reci.

Nešto pre osam časova Majk odlučio da još jednom poseti šerifa.

Kada je ušao u njegovu kancelariju, opazio je jednu ženu koja je upravo vodom polivala pod.

— Koga tražiš? Šerifa? On nije ovde. Morao je da ode poslom.

Majk pogleda u lice stare žene, razmišljajući da li njoj da se poveri i ispriča svoju žalosnu sudbinu.

Žena je nastavila:

— Sada gledaj da se što pe izgubiš odavde. Ja imam posla, a osim toga ne podnosim decu...

Majk se opet našao na ulici. U očajanju osvrtao se na sve strane. Šta treba da radi? Kome treba da se obrati? U gradu mora da postoji neko kome bi mogao da ispriča šta se dogodilo na njihovoj farmi!

Lagano je išao glavnom ulicom. U njoj je bilo vrlo živo. Velika i mala kola prolazila su njome.

Majk je posmatrao ljude koji su prolazili, ali oni su svi išli svojim poslom, imali su svoje brige i nevolje. Zato se nije usudio nekoga od njih da oslovi.

Iz jednog uzanog prolaza između dve kuće istrčala su dva dečaka, koja su skoro natrčala na Majka. Jedan od njih je zastao, raskrečio noge i izvukao mali revolver, koji je sam izradio od drveta.

— Stani, banditu! — viknuo je

piskavim glasom. — Ja sam Vajat Erp!

Drugi dečak je stao i polako podigao ruke u vis.

Vajat Erp!

Majk se okrenuo i zagledao u žuti pesak na ulici.

Vajat Erp! To ime mu više nije izlazilo iz glave.

Kako često mu je otac pričao o šerifu iz Dodž Sitija! O čuvaru zakona koga su se banditi zapada plašili kao nijednog drugog.

Dva dečaka stajala su jedan prema drugom na rastojanju od pet jardi.

— Ja sam Vajat Erp — viknuo je ponovo dečak koji je držao drveni revolver u ruci — a ti si Ajk Klanton...

Mali Majk Šervud zavuče ruku u džep i dodirnu srebrni dolar koji je našao u kući na podu ispod jedne prevrnute zdele. Banditima je sigurno ispao iz kese koju su odneli iz kuće.

Majk je potrčao niz ulicu.

Pred jednom radnjom vide mlađića kako izvlači teške džakove iz kola.

— Gde je pošta? — upitao ga je Majk.

— Prekoputa — odgovorio je mlađić mrzovoljno.

Majk se osvrnu. Tačno, tu preko puta je bila kuća na kojoj je pisalo velikim žutim slovima: „Pošta“.

Majk je pretrčao ulicu, ušao kroz otvorena vrata u poštu i zastao nasred velike prostorije.

Iza šaltera sedeo je sedokosi čovek, na čijem su crvenom nosu bile prastare niklovane naočare, a na čelu zeleni štit.

Tek kada je čuo grebanje psećih

kandži na pragu, podigao je pogled.

— Šta hoćeš?

— Mister, hteo bih da napišem jedno pismo.

— Pismo da napišeš? — ponovio je zbunjeni poštanski službenik. — Što se mene tiče, možeš. Kakve veze imam ja sa time?

— Kako bi došao do papira i mastila?

— Zar nemate kod kuće papir i mastilo?

— Ne — odgovorio je oklevajući Majk, jer je lagao. Otac je uvek imao i papira i mastila u kući, ali on nije mogao ponovo da prevali toliki put.

— Tabak papira staje jedan cent — reče čovek, odmah izvadi papir iz fijoke i gurnu ga Majku.

— Mastilo i pero imaš tamo.

Čovek se zavalio u stolicu i neko vreme posmatrao dečaka, a onda mu se obratio:

— Da li ti uopšte znaš da pišeš?

Majk je klimnuo glavom, ali to nije delovalo ubedljivo.

Da, znao je da piše, ali ne naročito dobro. Njegova majka je svakoga dana po nekoliko časova sa njim vežbala pisanje, čitanje i računanje. On nije znao da je sve to mnogo bolje znao od svojih vršnjaka, koji su živeli u gradu.

Majka je bila dobra, vredna žena, čija je jedina briga u vezi sa Majkom bila da on neće moći dovoljno da nauči na usamljenoj farmi.

Stalak za pisanje bio je vrlo visok i Majk je jedva uspeo da dohvati pero. Zamočio ga je u mastilo i počeo da piše.

„Maršalu Vajatu Erpu, Dodž Siti, Kansas...”

Skoro sat i po stajao je Majk u pošti pišući to pismo. Najzad ga je završio i stavio u kovertu. Uzeo je četkicu sa lepkom, zalepio koverat i ponovo je zaškripalo pero na papiru.

Dugo je mahao njime, da se mastilo dobro osuši, a onda ga sa srebrnim dolarom spustio na šalter.

Službenik da je sa osmehom pogledao preko naočara.

— No, jesi li najzad završio? Bilo je to dugačko pismo.

— Kada će ga dobiti? — upitao je Majk polako.

— To zavisi od toga kuda je upućeno.

Čovek pogleda pismo, nabra obrve, namesti bolje naočare i pročita nekoliko puta adresu koju je mali Majk stavio na koverat:

„Maršalu Vajatu Erpu, Dodž Siti, Kansas”.

Stari je odmahnuo glavom i rekao. — Ali, mali, takvom čoveku se ne piše pismo.

— A zašto ne?

— Zato što on nema vremena, a ponajmanje za ovako malog dečaka kao što si ti — odgovori mu stari i pruži mu pismo. — Evo uzmi pismo — nastavi on — i kada budeš bio deset godina stariji možeš opet pokušati.

Majk zavrte glavom i pokaza srebrni dolar.

— Molim, mister, pismo mora da bude poslato! Naplatite i vratite mi ostatak novca.

Službenik je uzdišući bacio pismo u malu kutiju, gde su već ležala dva druga pisma, a onda vrati dečaku kusur.

— Kada će pismo biti tamo? — ponovo je upitao Majk.

Stari je slegnuo ramenima.

— Možda za četiri nedelje.

Majk se trže. Za četiri nedelje! Nebesa, zar to traje toliko dugo?... To nije moguće...

Stari poštar mu je objasnio: — Dugo traje, tako je to. Mi živimo na zapadu, dečko. Negde drugde isto to rastojanje pređe se za nedelju dana.

— Ali ovo je veoma važno pismo!

— uzviknuo je Majk, pri tom razmišljao je da li da mu ispriča o čemu se radi.

Stari službenik se nasmejao. — No, tako važno, valjda nije!

— Jeste — promuca Majk, a oči mu se napuniše suzama. On se okrete i izlete, praćen psom, napolje.

Službenik ugleda novac na šalteru i viknu za dečakom:

— Hej, uzmi tvoj novac!

Ali mali Majk Šervud je već bio nestao.

U jedanaest časova su stigla poštanska kola i donela poštu. Vozač je ušao u zgradu i stari službenik izvadi tri pisma iz kutije na stolu. Kada je opet ugledao pismo sa nesigurnim dečjim rukopisom, on se zamisli.

Vozač poštanskih kola, mladi plavokosi momak, ispraznio je poštansku vreću sa pismima i uzeo ona tri pisma.

— Čekaj, Džo! — zadrža ga Helmers, uze pismo Majka Šervuda i udari na njega veliki crveni pečat „hitno”.

Kanzasko nebo nad Dodž Sitijem bilo je svetloplavo kao nigde drugde. Život u širokim ulicama odvijao se kao u nekom velikom gradu i nimalo nije ličio na život u Kom Vou, dalekom gradiću Arizone.

Pred maršalovom kancelarijom, koja je bila smeštena u lepoj, velikoj, tek podignutoj zgradi, nalazilo se više kola i čitav red konja.

Vrata kancelarije bila su otvorena. Na tremu su razgovarali rančeri iz okoline.

U kancelariji, levo, pored stalka sa puškama, stajao je krupan, zdepast glavni pomoćnik Viliam Berkeley Masterson, pored njega mršavi pomoćnik Bil Tilgham a na podu je klečao dugački Pots. Njih trojica su pakovali novu municiju u sanduk određen za to.

Sa leve strane stola stajao je mlađi maršalov pomoćnik Kid Kej, koji je očima boje čilibara, pratio šta radi njegov gazda, koji je tu visoko uspravljen stajao. On je upravo čitao jedno pismo.

Bio je to Vajat Erp, čovek iz Misurija, visok sedam stopa, širokih ramena, uzanih bokova, crne kose i tamnoplavih očiju. Preplanulo lice ovog velikog čuvara zakona imalo je plemenite i markantne crte, a delovalo je tako upečatljivo da četvoriца ljudi, koji su se tu oko stola nalazili, nisu mogli da odvoje pogled od njega.

Dvojica od njih su bili stariji, a dvojica mlađi ljudi. Iako je svaki od njih imao vrlo hitnu molbu, niko se nije usudio da ga ometa u čitanju tog pisma.

— Bil! — pozvao je čovek iz Misurija svog pomoćnika.

Tilgham spusti kutiju sa municijom, koju je imao u ruci i dođe do

velikog maršalovog pisaćeg stola od hrastovine.

— Da, gazda?!

— Treba da vodimo računa da sutra uveče stigne ovamo transport iz Santa Fe i da prilikom istovara jedan od nas bude prisutan. To ćete vi uzeti na sebe, Bil!

— Ol rajt, gazda — reče kratko pomoćnik i vrati se svom poslu.

Jedan od onih, koji su tu stajali i čekali, iskoristio je trenutak i odmah se obratio maršalu:

— Ovo je već treći put za godinu dana, mister Erp, kako mi krađu goveda na mojoj farmi. Zato vas molim ako možete još danas da dođete do nas.

— Gledaću na svaki način da dođem, mister Pilgram — odgovorio je maršal i odmah se obratio drugome: — Šta vi imate, mister Morton?

Morton je bio vatreni južnjak, malog rasta, koji je svaki čas sa nečim drugim dolazio kod maršala i svojim dugačkim izlaganjem zadržavao i maršala i druge ljude. Devet milja pred gradom imao je ranč, koji je, kao da ga je đavo uzeo pod svoje, bio meta za razne događaje. Ovog puta su mu kola bila razbijena...

— Ja sam vam već rekao, mister Morton — prekinuo je maršal bujicu reči — da morate noću postaviti stražu.

— Zar verujete da neko od mojih ljudi ima volju da stražari noću posle sveg posla preko dana — progundao je rančer.

Vajat je slegnuo ramenima i pre nego što se okrenuo sledećem, rekao: — Ja ne znam, mister Morton, da li kod vas zavisi posao od volje vaših ljudi ili od vaših naredbi. — Kakve brige vi imate, mister Šulenburg?

Jedan od dvojice mlađih, odgajivač

stoke, nemačkog porekla, imao je uzornu stočnu farmu na trideset milja južno od grada. On je kratko rekao:

— Juče je ubijen moj nadzornik.

— Ko ga je ubio?

— To ne znam.

— Da li postoji mogućnost da su to učinili njegovi ljudi?

— Na žalost, to nije isključeno — odgovorio je rančer.

Maršal podiže glavu:

— Bat!

Glavni pomoćnik Masterson pogleda maršala.

— Molim vas, Bat, ovo preuzmite vi — naredio je čovek iz Misurija.

— Ol rajt, gazda.

— Vi ste Džimi Dogerti, zar ne? — upitao je Vajat Erp posle drugog mladog čoveka.

— Da, maršale.

— Šta ima opet kod vas?

— Juče sam se posvađao sa ocem — rekao je mladić u jednom dahu.

— Da, to se događa, i?

— Opet me je udario, mister Erp. Ja imam dvadeset i osam godina i ne mogu da dozvolim da me udara!

Vajat Erp je duboko uzdahnuo.

— Zašto mi sve ovo pričaš?

— Zato što očekujem da ćete vi, maršale, ispuniti svoju dužnost i moći oca konačno urazumiti.

— Onda očekujete mnogo — odgovorio je maršal nemarno — jer otkako ste se vratili iz zatvora ne prestano se svađate sa vašim ocem. Ja znam da je on razuman čovek a za vas to, na žalost, ne mogu reći. Osim toga, kada dođete sledeći put, onda se prethodno dobro operite, Džimi!

— Ol rajt, maršale — progundao je mladić mrzovoljno i otišao.

Dolazilo je još ljudi u kancelariju

ovog velikog čuvara zakona da mu izlože svoje brige i nevolje. To su bile nevolje koje su u većini slučajeva sami mogli da srede. Ali čemu je praktično služilo prisustvo velikog Vajata Erpa? Zašto su ga imali? To je trebalo da se iskoristi.

Ali maršal je sa svima njima završio: sa lenjivcima koji su tražili od njega pomoć i podršku, kao i sa onim drugima, kojima je stvarno bila potrebna njegova pomoć i kojima je on uvek spremno pomagao.

Tu je bio i grbavi Toni Perkins, koji je tvrdio da je na pašnjaku svog suseda video svoja goveda. Goveda, koja su nosila njegov žig.

Vajat Erp je poznavao starca go-dinama i znao da mu on ne priča neke svoje izmišljotine i gluposti. Zato je odlučio da sa njim odjaši do tog njegovog suseda i da porazgovara sa njim. Ali i tog dana, kao i uvek, bilo je bezbroj stvari koje je on najviše voleo sam da obavi.

Mladi Džef Karter, koga je Vajat zaposlio kod kovača Fergusona, došao je da ga moli da maršal razgovara sa kovačem. Ferguson je svakoga dana, kada bi posle podne došao iz krčme, nemilosrdno tukao svoje devetoro dece.

Došla je i mala misis Dornbuh, da nagovori maršala da ode u salun i odande izvuče njenog muža, koji je tamo ostavljao sav svoj novac.

Došao je na red i stari Džo Holman, koji se potužio maršalu da je opet otpušten. U tom trenutku pojavio se na vratima Klerk iz pošte.

— Još jedno hitno pismo, maršale!

Vajat uze pismo i odlepi ga.

Začudoeno je gledao u slova ispisana neveštom dečjom rukom.

„Maršalu Vajatu Erpu, Dodž Siti, Kanzas.

Mister Erp. Ja sam Majk Šervud, i imam devet godina. Naša je farma u blizini Kom Voa, u pokrajini Pima, u Arizoni, sigurno je vrlo daleko od Kanzasa. Mi živimo daleko od grada. Ja sam jednog celog dana išao amo-tamo sa Bilijem, to je moj pas. Šerif nije hteo da me sasluša. Izudara me je bičem i izbacio napolje. Sigurno me je zamenio sa nekim drugim dečakom. Noćas smo Bili i ja spavali ispod jednog zaklona za kola. Kod šerifa sam bio još jednom jutros, ali tamo je bila neka žena pa me je i ona isterala iz kancelarije. Ja sam hteo da kažem šerifu da su juče na našu farmu došla tri čoveka i da su ubili mog oca i moju majku. Jedan je jahao vranca, drugi ričana, a čovek koji me je tražio u senu, jahao je pegavog zelenka.

Oni me nisu pronašli. U kući su sve razbili i pocepali i odneli očevu malu kasu sa ušteđevinom. Jutros sam iza kuće našao vešala, koja su oni postavili pre nego što su odjahali. Oni nose sive marame preko lica. Ali ja sam ipak video lice jednog čoveka, kada je došao da me traži u senu. On ima mršavo lice i dve duboke bore, koje idu od očiju do usana. Ima oči razmaknute kao žaba i sive su boje. Zove se Hal. To znam, jer ga je tako pozvao jedan drugi čovek, posle čega je pucao na malu mačku.

Pošto budem napisao ovo pismo, vratiću se kući. Ja se bojim da idem kući, mister Erp. Ali ja ipak moram da se vratim kući, jer ne mogu ostati u gradu gde me niko ne poznaje. Još sam hteo sa Bilijem da odem na grob mojih roditelja, koji sam sâm iskopao. Banditi nisu našli sva naša goveda. Juče ujutro

sam video još dva dole iza žbunja na potoku. Kada se vratim kući moram da skuvam krompir za Bilija i mene a u polju ima još mnogo posla.

Ja se strašno bojim da će se ti grozni ljudi ponovo vratiti.

Zašto su postavili vešala? Šteta da mi niko ovde ne pomaže, Šerif je danas odjahao u Kupk. Znam da mi ni ti ne možeš pomoći, jer si tako daleko od moje farme. Ali otac je uvek govorio: nema šerifa kao što je Vajat Erp! On te je jednom video u Vičiti. Zato mislim da ćeš, možda, moći da me posavetuješ šta da radim. Majk Šervud”.

Maršal zabaci crni šešir sa širokim obodom i ponovo počeo da čita potresno pismo malog Majka. Kada ga je pročitao dade znak Mastersonu da priđe i pruži mu pismo.

Ovaj protrlja bradu i brzo odgovori:

— Jedan bi morao da ode tamo, gazda. Prokletstvo, to je đavolski daleko. Ali, ako hoćete, ja ću odjahati. Naravno, najbolje bi bilo...

— Znam šta bi bilo najbolje, Bat. I pošto uvek želimo da učinimo najbolje, a nadamo se da nam to uvek i uspeva, učinićemo tako i ovog puta.

Masterson je maršala odmah razumeo.

— Kada ćete odjahati?

— Odmah!

Pomoćnik nabra čelo.

— Ali u jedanaest sati je sastanak u opštini radi novog velikog korala pred gradom i proširavanje groblja.

— Vi ćete tamo otići.

— U dva sata dolazi Džon Hopkins povodom stvari u vezi sa Čestertonom.

— I sa njim vi razgovarajte. Dotle ćete se sigurno vratiti.

— Oko četiri će ovdje biti braća Rendžers.

— Dotle će te završiti sa Hopkinsom.

— A šta ćemo sa Mozesom Longom, koji će takođe doći posle podne?

— Bil će se dotle vratiti.

— Prekosutra će se pokrenuti veliki proces protiv Džona Vajta.

— Znam, i tamo ćete vi ići.

— A u nedelju ujutru će se u gradskom veću voditi razgovori o vašem predlogu da se ponovo zabrani nošenje oružja u gradu.

— Neka tamo ide Bil.

— U nedelju uveče je velika zabava dole kod Kelija...

Maršal odmahnu rukom, stavi pismo u džep od prsluka i natuče šešir duboko na čelo.

— Do đavola sa zabavom! Ja ne pijem, pušim vrlo malo, a igram kao grizli medved. Tamo niko neće primetiti moju odsutnost.

Šef pomoćnika u to nije bio baš ubeđen. On dozva plavog Kid Kaja i naredi mu da odmah osedla maršalovog kulaša i da ga spremnog dovede u dvorište.

— Ja idem preko kod Gordona da kupim što treba — reče Masterson Vajatu Erpu. — Kao i uvek, nešto duvana, osam komada sira, sapuna i kafe. Da li još nešto?

— Ne, ništa više — odgovori maršal i priđe prozoru.

Kroz veliko okno prozora vide na tremu preko puta kako baš u tom trenutka jedan čovek gurnu krilo pokretnih vrata „Long Brenč” salula i nestade u njemu.

Bio je to visok, snažan čovek, ode-

ven u elegantno sivo odelo, belu košulju sa riševima i sa tamnozelenom mašnom od somota. Na njegovom aristokratskom i markantnom licu posebno su se isticale ledeneplave oči.

Dok Holidej!

On je svojim tipično elastičnim i ljuljajućim koracima došao iz glavnog hotela u Dodžu, da bi po svom običaju, preko kod Čalk Besona, popio jedan brendi i odigrao nekoliko partija pokera.

Masterson je uhvatio maršalov pogled.

— Treba li da mu kažem vašu odluku, gazda? — upitao je on tiho.

Čovek iz Misurija pogleda svog pomoćnika.

— Ne, ne, hvala.

U toku godine svi su navikli da Džordžijanac Holidej prati maršala na njegovim dalekim putevima punim opasnosti. Ako je u početku i postojalo nemo neraspoloženje prema misterioznom kockaru, ubrzo su morali i njegovi najljući protivnici da priznaju da je njegova nedostižna veština u baratanju oružjem sasvim sigurno često doprinela da se maršal do sada uvek vraćao kući.

Zato Masterson nastavi:

— Mogu da zamislim kako će me opet ošiniti svojim tajanstvenim zmijskim pogledom kada bude najkasnije sutra uveče navratio ovamo i upitao za vas, a ja mu odgovorim: maršal je odjahao u Arizonu!

Vajat Erp pogleda zamišljeno na blistava vrata saluna.

— Ne sme da pođe sa mnom. On je bolestan. Vi znate da je na našem poslednjem jahanju, gore u Nebraska, imao nesrećan pad dok smo jurili u poteri za banditima. Pad je bio

daleko opasniji nego što smo pretpostavljali i u mnogome je pogoršao njegovu bolest, koja ga u poslednje vreme nije mučila. Samo ga dobro pogledajte.

— Nalazim da izgleda kao uvek — odgovori pomoćnik. — Blistav kao jutro i onako kako nije nikada izgledao. Ja sam ipak uveren, ako bi se sada iznenadno pojavio na ulici brzi Klej Alison i stao iza njega, mogao bi dragi Klej biti brz kao đavo, pa ipak ne bi imao nikakvu šansu protiv tako bolesnog Džordžijanca.

Vajat Erp je ćutao i gledao preko u salun, u kome je bio prijatelj bez koga poslednjih godina nije jahao.

Ovoga puta je morao da jaše sam. Bio je sasvim siguran da će biti kao i uvek: kad Dok nije bio pored njega, iz dana u dan je sve više osećao koliko mu Holidej nedostaje.

— Ne može da pođe, Bat — rekao je maršal tiho.

— Ali on je vaš prijatelj — reče pomoćnik.

— Baš zato!

Masterson steže zube i izađe da kupi sve što je maršal obično nosio sa sobom na takav put.

Vajat Erp je neko vreme gledao za njim, a onda uze vinčesterku 73 sa stakla i napuni je municijom. Kada se Matserson vratio, Vajat je uzeo namirnice, oprostio se i izašao u dvorište.

Kid je stajao pored osedlanog dugonogog kulaša.

— Ol rajt, gazda — reče on — i dobro jahanje!

Sedamnaestogodišnji momak nije znao kuda je krenuo maršal, ali je jedno dobro znao: tamo kuda je maršal jahao, vrebala je opasnost sa svih strana...

Vajat se vinu u sedlo i prihvati uzde.

— Zbogom, Kid! — doviknu mlađiću i potera konja iz dvorišta u glavnu ulicu.

Kid Kej je skinuo šešir i gledao za maršalom, koji je jahao preko mosta na Arkanzasu u pravcu juga.

*
**

Prosa je jedna nedelja od crnog dana koji je zadesio Šervudovu farmu.

Mali Majk se mučio od jutra do kasno u noć samo da bi uradio ono najnužnije i sprečio propadanje farme. Sada je tek video koliko su njegovi roditelji radili.

Morao je da se brine o živini i stoci, koju je odmah sledećeg dana doveo u staju. Krave su morale biti pomužene, staja očišćena i u nju stavljena sveža slama. Pored svega toga ostajao je još težak posao u polju.

Bila je prava sreća što je Majk znao da obavlja sve te poslove. Ali, naravno, on ih je svršavao sporo i kada je mislio da je gotov sa jednim poslom iskrsnuo mu je odmah drugi.

Majk je bio još dečak, suviše mali za takve poslove.

Da nevolja bude veća, Majka nije napuštao strah od maskiranih ljudi, koji su se mogli ponovo vratiti.

Oni su zaključili da na farmi mora biti i neko dete, jer su našli njegovu odeću. Ali za proteklih šest dana nije se niko pojavio na farmi. Pa ipak, Majk bez puške nije izlazio iz kuće. Teško oružje je nosio u polje i vukao ga sa sobom u staju i ambar.

Pas se nije odvajao od njega, kao da je osećao da je njegovom mladom

gospodaru sada naročito potrebna njegova vernost.

Bilo je vrelo posle podne.

Majk je upravo završio posao na obližnjem polju, zasejanom krompirom i vratio se u dvorište. Uzeo je naramak drva sa gomile pored ambara i poneo u kuću, kada je najednom čuo odjek kopita. On baci drva, zgrabi pušku i podiže je uvis.

Jahač, koji se pojavio iza ambara, imao je oko četrdeset godina. Kosa mu je bila smeđa, a brada čupava.

Kada je ugledao dečaka sa puškom u ruci, on iznenađen zaustavi konja, osloni se na jabuku sedla, a onda prсну u grohotan smeh.

— Hej, ti me stvarno zasmejavaš, dečko! Spusti pušku, inače ću poverovati da uistinu imaš nameru da me ubiješ.

Razdaljina između jahača i Majka bila je oko trideset koraka.

Bili, koji je stajao pored Majka, rekao je na stranca.

Jahač je prestao da se smeje. Uspravio se u sedlu i namrštio.

— Izgleda mi, momče, da ti hoćeš da me izazoveš?

Sada je Majk progovorio.

— Šta hoćete vi?

Njegov sopstveni glas mu se učinio potpuno stran.

— Šta hoću? — odgovorio je stranac. — Mislim da nisam dužan tebi da govorim šta hoću.

— Ipak, mister, dužni ste da mi odgovorite — reče Majk oštro.

— Hoću da govorim sa farmerom.

— Farmer... nije ovde.

— Ah!

Majk opazi na svoj užas da su oči jahača opasno zasjale.

— Ko je sve ovde, dečko?

— Samo tri kauboj a i ja.

— Tri kauboj a?! Gde se oni kriju?

Majk je otkočio pušku. To je nateralo jahača da se nehotice trgne.

— Jesi li poludeo? Ta stvar može i da odapne. Odmah je zakoči i baci.

Čovek je kliznuo iz sedla i pošao krupnim koracima napred prema Majku.

— Stani! — uzviknuo je dečak žustro.

Čovek je išao dalje. Pastojar je već smanjio na deset jardi.

Majk podiže pušku do obraza. On opazi da se cev puške ljulja.

Stranac je stao.

Dečakove ruke su bile oznojene i podrhtavale su. On ne bi mogao da puca. Bio je toga svestan. Kao ukopan stajao je tu, a dvorište mu se okretalo pred očima.

Najednom je opazio revolver u ruci čoveka.

— Baci pušku, dečko!

Zaprepašćeni i uplašeni Majk je otvorio ruke i puška je kliznula na zemlju.

Kako se dogodilo da je puška odapela, a pucanj se razlegao na daleko to nije moglo da su utvrdi.

Metak se zadržao u gredi kuće.

Odvratan osmeh pojavio se na licu stranca. Lagano se približavao Majku i zastao pred njim, jer je pas počeo glasnije da reži.

— Oteraj psa! — naredi čovek.

— Neću!

— Oteraj psa! — ponovi pretećim glasom čovek.

— Ne pada mi na pamet — odgovori Majk prkosno.

— Dobro, ti vidiš da imam revolver. Treba samo dva puta da pritisnem i životinja će ležati mrtva tu u prašini pored tebe.

— Molim vas, nemojte — uzviknu

Majk i okrete se psu. — Hajde, Bili, idi u štalu.

Pas polako ode.

— Ol rajt — reče čovek. — A ti sada idi ispred mene, momče.

— Kuda? — upita Majk drhtavim glasom.

— U kuću. Hoću da vidim te tvoje kauboje.

Sada, kad je izašao iz prolaza između dve kuće i ambara i pošao dvorištem, gde se mogao sa svih strana videti, stranac je brzo gurnuo kolt natrag u futrolu.

Majk je zastao pred kućnim vratima.

— Otvori vrata i ulazi — reče stranac prividno na prijateljski način.

Majk je otvorio kućna vrata i ušao u mračan hodnik. Čovek je pošao za njim. Gurnuo je dečaka u sobu, kuhinju, spavaonicu i najзад su se ponovo našli u hodniku.

Pljas! Pljas! Odjeknulo je kada su ogromne ruke stranca udarile po obrazu dečaka.

— Nema nikoga na ranču. Svi vise još u polju, ne? Onda ćemo malo požuriti, momče. Daj novac!

— Ja nemam novca — odgovori dečak.

— Šta govoriš. Ko hoće tvoj novac? Ali gde je sakrio škrinju sa novcem tvoj stari, je li?

Pljas! Skitnica je opet udario dečaka.

Majk je očajnički razmišljao da li da dozove psa.

Ali ovaj čovek bi ubio Bilija, a onda je bolje da trpi udarce.

Najednom čovek svojom velikom rukom zgrabi dečaka za gušu.

— Hajde, odveži jezik, inače se ne-

ćeš dobro provesti, ti, prepredeni derane!

Iznenada, iza čoveka kao da padne neka senka na ulaz kuće.

Majk je razrogačio oči.

Četiri koraka iza njegovog mučitelja stajao je neki čovek. Vrlo visok, sa širokim ramenima i uzanim lokovima.

Skitnica podiže još jednom tešku ruku i raspali dečaka po licu dok desnicu nije skidao sa njegovog vrata.

— Gde je novac? — vikao je on razjaren.

Tiho kao senka približio se čovek, koji je stajao na vratima i dodirnuo skitnicu po ramenu.

Ovaj se okrete i dobi takav snažan šamar da se okrenuo oko sebe, udario jedna vrata, ona odskočiše a on se prostre koliko je dug na patosu u sobi.

— Ustajte, mister — čuo se sonoran glas stranca.

Čovek se podboči na desni lakat, a levu ruku je pritisnuo na obraz koji mu je goreo.

— Ustajte, rekao sam! — ponovi stranac.

Bradati čovek ustade, uspravi se i opusti ruke uz telo spreman da potegne oružje.

— Digni ruke u vis! — naredi mu stranac.

Samo što je bandit podigao ruke, a već mu je stranac izvukao revolver iz futrole.

— Izlazi napolje u dvorište!

Pošto bandit nije dovoljno brzo izvršio ovo naređenje, stranac ga je zgrabio napred za prsluk i gurnuo pored sebe tako jako da je izleteo napolje kroz otvorena vrata.

Pas je lajući skočio na čoveka ko-

ji je posrtao, zario svoje oštre zube u njegove pantalone i otkinuo veliki komad tkanine.

Stranac je podigao ruku prema jugu. — Vidiš li ona vešala tamo, lupu? Ako ne želiš da visi na njima, uhvati što brže put pod noge!

— Moj konj — pobuni se bandit. — Ja moram da uzmem konja.

— Konja? — stranac se nasmejavao glasno. — Budi srećan što sam ti poklonio život, mladiću. Zaposli se negde i zaradi novog konja. Ovog ovde si prokockao.

Stranac je izašao u dvorište i zastao na oko četiri koraka iza bandita.

Bandit se iznenada okrete i elastičnim izvijanjem izvede skok prema strancu.

Stranac se u istom trenutku pomeri malo u stranu i dok je bandit proleteo pored njega udari ga snažno ivicom dlana po potiljku.

Kao klada sruši se bandit i pade na lice.

Stranac ode do pojila za konje, napuni jedno vedro vodom i izruči ga preko onesvešćenog bandita.

— Brr, to je bezobrazluk! To ćete mi platiti! Kunem vam se da ćete žaliti zbog ovog!

— Rekao sam ti da se gubiš odavde. Ako te u roku od deset minuta budem još video ovde, bićeš po zakonima ove zemlje obešen zbog ovoga što si učinio.

Bandit je tromo pošao. Kada je stigao na sto jardi od dvorišta ranča podigao je preteći pesnicu.

Pas ga je sledio besno lajući i terajući ga brže napred.

Bandit je levom nogom upao u rupu prerijskog zeca, izvukao je i postavio put hramajući, jer je nogu uganuo.

Ali sada mu se najednom, izgleda, mnogo žurilo. Više se nije ni osvrtao ni zadržavao. Trudio se da što više odmakne od farme sa koje je onako bio oteran.

Majk je celo vreme sa divljenjem posmatrao visokog stranca.

Ovaj je prišao banditovom konju, skinuo šešir i udario ga njime po sapima, uzviknuvši pri tom: — Hehe! Ho! Hajde, stari, pruži svoje ukrucene noge i gledaj da stigneš tvog bradatog gospodara.

Konj je u divljem trku odjurio odatle.

Majk nije skidao pogled sa stranca. Ko je taj čovek? Odakle je došao? Gde je njegov konj? Kako je onako iznenada iskrasnio na vratima? ...

Stranac je iz kožne torbe izvadio veliku, crnu cigaru i pripalio je.

— Dakle, ti si Majk Šervud — reče on i sede na klupu, koja se nalazila pored ulaznih vrata.

— Da. Odakle vi znate moje ime? — odgovorio je zbunjeni dečak.

— Pročitao sam ga.

— Pročitali? — Majkove oči se rasiřiše.

— Pa ti si mi poslao pismo.

Prošla je čitava večnost dok je malo shvatio.

Pismo? On je samo jedno jedino pismo napisao u životu i to Vajatu Erpu.

Kada je to rekao strancu, ovaj je samo klimnuo glavom. Pošto je povukao dim iz cigare i napravio plavi oblak dima u vazduhu objasnio je: — Smatrao sam da će biti najbolje da odmah krenem ovamo.

Majk se zagrcnu i ustuknu malo.

— Vi... vi ste Vajat Erp!

— Da, Majk, ja sam Vajat Erp.

Malom Majku Šervudu su noge na jednom klecale da je morao da sedne na stepenice.

Vajat Erp! Da li to može da bude istina? Veliki Vajat Erp je došao ovamo? Pa on ga je samo molio za savet!

Čovek iz Misurija kao da je čitao misli malog Majka.

— Znaš, Majk, sa savetima je ovako: dok su za neke vrlo korisni, drugima nisu.

Majk još uvek nije mogao da se pribere. Znači pred njim je stajao veliki Vajat Erp, slavni maršal za koga je svaki čovek na zapadu čuo, kako mu je otac pričao. I baš on je došao iz Dodž Sitija ovamo, jer sam mu ja, Majk Šervud, napisao jedno pismo.

Maršal zazvižda poluglasno i Majk sa čuđenjem opazi kako se iza staje pojavljuje konj dugih nogu, divni veliki kulaš. On je dokasao do maršala i zastao pred njim.

— Imaš li koral, Majk?

— Da — zamuca dečko, kome je najednom bilo lako pri duši. Već danima nije osetio takvu sigurnost i toplinu kakva ga je sada obuzela. — Koral je tamo preko.

Zajedno su otišli do koralu i uterali konja unutra. Naslonili su se na ogradu koralu i posmatrali konja. Majk nije mogao da odvoji oči od lepe životinje.

— Kako je divan ovaj konj! — rekao je očaran, a u sebi je pomislio: kada će ga maršal izvesti iz koralu da bi odjahao a njega ovde ostavio samog?

Majk je želeo da postavi mnogo pitanja, ali se nije usuđivao da progovori.

Maršal nije pomenuo ništa od ono-

ga što mu je u pismu bilo napisano. Majk mu je za to bio zahvalan. On ne bi mogao u ovom trenutku nikako da govori o strašnom događaju koji se odigrao na njihovoj farmi.

Vajat Erp je bez žurbe popuštao cigaru, a onda je sa dečakom obišao farmu. Začudoeno je posmatrao polja na kojima je sada radio sam dečak. Najzad su stigli do staje. Ispred ulaza ležao je pas.

Čovek iz Misurija je zastao i zagledao se u velikog kudravog psa. Gde li je bio pas kada su ubice došle ovamo, prođe mu kroz glavu.

U staji su pogledali goveda, a onda otišli dalje. Kada je maršal hteo da zađe iza ugla kuće, Majk je najednom stao.

Vajat Erp pogleda prema savani i upita:

— Tamo je sigurno grob?

Dečko klimnu glavom.

Maršal se sa Majkom vrati u dvorište. Dečak se zagleda preko njega u daljinu, provlačeći nekoliko puta prste kroz gustu kosu.

— Misliš na onog čoveka što je bio ovde? Ne, Majk, taj se neće vratiti. On je presrećan što je ovako prošao.

Pas im se približio mašući repom i stao uz maršala. Vajat Erp ga je pomilovao po glavi i govorio mu:

— Ti si dobra životinja, Bili!

Majk je gledao psa zamišljeno.

— Šteta što onog jutra nije bio ovde, već dole na reci, gde ima divljači.

Maršal i Majk su ušli u kuću.

U međuvremenu je nastalo veče. Oni su sedeli u mračnoj sobi za stolom. Majk na svom starom mestu, a maršal tamo gde je otac uvek sedeo. Šta bi rekao otac kada bi u svojoj

kući video ovog gosta i još na njegovoj stolici?

Ove misli su izazvale dubok bol u Majkovoj duši i on je najednom počeo da priča.

Govorio je tako dugo dok se u sobi nije potpuno smračilo da su se jedva nazirali.

Vajat Erp je sada tačno znao šta se dogodilo onog dana. Ništa nije ukazivalo na to da je bila u pitanju lična mržnja, koja bi pobudila onu trojicu da počine onako strašan zločin.

Oni su bili radi pljačke. Bezobzirno su oduzeli detetu roditelje, a farmu osudili na propast jer je bilo jasno da dečak neće moći dugo da je održava.

Kakvi su morali biti to ljudi, koji su tako nešto učinili?

Majk je skuvao čaj a maršal je iz bisaga uzeo nešto namirnica, koje je, naravno, usput dopunjavao više puta. Seli su za sto i večerali njih dvojica: slavni maršal i siroče iz Pima pokrajine.

Kad su legli u postelju, Majku su još dugo oči bile široko otvorene i uprte u tavanicu. Bio je vrlo uzbuđen i nije verovao da će uopšte moći zaspati. Mislio je na to kako je pre odlaska na počinak još jednom sa maršalom izašao na dvorište i imao priliku da zapazi kako se vešto može kretati da se ne bude primećen i da se ne čuje.

Sledećeg jutra probudili su ga sunčevi zraci, koji su u jarkim snopovima prodirali kroz prozorska okna.

Majk je skočio iz postelje i odjurio u kuhinju.

Na štednjaku je bio veliki bakarni lonac sa ključalom vodom i miris kafe širio se po celoj kući.

Dečko izađe u dvorište i uplaši se

kada vide da u koralu nema kulaša. Bosonog pretrča dvorište, prođe pored staje i zastade zadihan.

Dole sa reke dolazio je jedan jahać.

Bio je to Vajat Erp. Sedeo je na neosedlanom konju i u galopu se približavao dvorištu. Skočio je sa konja pored Majka i pozdravio ga.

— Jesi li dobro spavao?

Dečak je pocrveneo.

— Mislim da sam spavao suviše dobro i suviše dugo, mister Erp.

Čovek iz Misurija je tog jutra vrlo pažljivo ustao i umio se jer nije nikako hteo da probudi dečaka. Kada je video kako čvrsto spava, znao je da je dečaku to bila prva noć koju je proveo mirno. Iako je radio po ceo dan, malom Majku Šervudu od straha nije dolazio san na oči sve vreme od smrti njegovih roditelja.

Posle doručka maršal je opet izašao u dvorište i uputio se do ostave za kola. Odatle je izvukao laka kola sa četiri točka i pregledao točkove.

— Imate li opremu za kola?

— Naravno. — Majk je otrčao u štalu i izvadio opremu iz starog sanduka, gde ju je njegov otac uvek otsavljao pošto bi je očistio.

Kada je video da maršal izvodi kulaša iz koralu, upita sasvim smeten:

— Valjda nećete upregnuti vašeg konja?

— Baš to nameravam, Majk.

— Tako vrednog konja? Pa on će sigurno da pokida dizgine.

— Nijedan pastuv ne voli da bude upregnut. Ali ja sam sve moje konje navikao da vuku i kola jer mi se dešavalo da dođem u situaciju u kojoj sam prisiljen da to učinim, kao na primer sada.

— Hoćete da se poslužite kolima?
— Da. Majk. Moram da odem u Kom Vo. U svakom slučaju je pri-
jatnije taj put preći kolima nego u
dvoje na jednom sedlu.

— Hoćete da me povedete u grad?

— Da. Ili možda ti nećeš da po-
đeš sa mnom?

Majk brzo klimnu glavom.

— Kako da ne, vrlo rado ću poći
sa vama.

— Onda, penji se!

Dečko se osvrnu da pogledom po-
traži psa.

— A Bili?

— I on će, naravno, sa nama.

Kulaš je tako brzo kaskao, da je
Majk ubrzo zaboravio sav svoj jad i
poče glasno da kliče.

Već pred podne stigli su u Kom
Vo.

Vajat Erp je zaustavio kola pred
šerifovom kancelarijom, pričvrstio
uzde za rudu i popeo se uz nekoliko
stepenica na trem.

Uprkos tome što je bio već okto-
bar, tu u južnoj Arizoni vladala je
paklena vrućina.

Vrata kancelarije bila su širom ot-
vorena, pa se šerif Klosterfild mo-
gao lako videti kako sedi zavaljen u
stolici sa nogama podignutim na sto.

Hrkao je.

Maršal je tako jako zakucao na
vrata da je debeli šerif poskočio.
Kada je ugledao stranca, uspravio se
i dreknuo:

— Hej, čoveče, kako se usudujete
da pravite takvu larmu? Zar ne vi-
dite da koristim svoj podnevni od-
mor posle napornog rada. Ko ste vi
da me u ovo vreme uznemiravate.
Nečuveno!

Maršal je prešao preko njegovih
prebacivanja i samo rekao:

— Zovem se Vajat Erp. Koliko
znam vi ste Beri Klosterfild. Imam
samo dva pitanja...

Mlitavi šerif je skočio i još uvek
sanjiv čvrsto se uhvatio za ivicu sto-
la.

— Trenutak, kako se zovete?

Mali Majk Šervud, koji se uvukao
u kancelariju iza maršala, pogledao
je sa velikim zadovoljstvom u ok-
ruglo, debelo lice šerifa.

Maršal je raširenih nogu stajao i
gledao u debelog šerifa.

— Zovem se Erp.

— Vajat... Erp?

— Tačno — preseče maršal zbu-
njenog šerifa. — Pređimo konačno
na stvar.

Klosterfild pređe ogromnom ru-
kom preko oznojene, ćelave glave.

— Maršal Erp u našem vašljivom
gradu? E, pa to mora nešto da znači!

Najednom je šerif opazio dečaka.

— Hej, dečko, gubi se odavde! —
povikao je na Majka, ali nastavi pro-
menjenim tonom. — Reci, odakle te po-
znam. Sve mi se čini da mi nisi
otsao u najlepšoj uspomeni.

— Bio sam kod vas pre nedelju da-
na — odgovorio je Majk.

— Tačno. Jedno veče me je ovaj
mali mangup usred najvećeg posla
uznemirio pričajući mi neku buda-
lastu priču.

Kada je završio, začuo se metalan
glas Vajata Erpa.

— Ne mogu da shvatim, mister
Klosterfild, da vi dvostruko ubistvo
smatrate budalastom pričom!

— Dvostruko ubistvo? — Šerif je
trljao svoju čekinjastu bradu i bu-
ljio u maršala široko otvorenih oči-
ju.

Maršal je nastavio: — Naravno,

primili ste izveštaj i poslali ga dalje!

— Izveštaj? — promućao je šerif.

— Tačno u podne četvrtog oktobra ubijeni su engleski doseljenik Ronald Majk Šervud i njegova žena Mabel u dvorištu njihove farme. Ubi-ce su bila tri jahača sa sivim maramama na licu. Devetogodišnji rančerov sin Majk je samo pukom slučajnošću izbegao sudbinu svojih roditelja. Radi se o banditima koji su stari oko trideset godina. Jedan od njih se zove Hal i na oba obraza ima duboku vertikalnu boru, koja izgleda kao ožiljak.

Kapljice znoja izbile su po crvenom licu Klosterfilda.

— Da li poznajete čoveka sa sivim očima, starog oko trideset godina, koji ima takvo lice i pegavog zelenka?

Šerifovo lice se najednom ukočilo. Njega nije toliko uplašio opis čoveka, već mnogo više pominjanje njegovog konja. On je znao samo jednog čoveka koji je jahao takvog pegavog zelenka.

Do mračnih šerifovih misli opet je prodro odsećan glas Vajata Erpa:

— Čovek se zove Hal i ima široko razmaknute oči.

— Bakelor! — uzviknu šerif. — Hal Bakelor.

Lice Vajata Erpa nije odavalo do kakvog ga je besa dovelo ono što je čuo od šerifa.

— Gde stanuje taj čovek?

— Ne ovde, mister Erp — promućao je šerif.

— Mene ne interesuje gde on ne stanuje već gde stanuje!

Šerifova brada je najednom počela strašno da se trese.

Ali maršal Vajat Erp ga je gledao

ledenim očima. Slavni čovek iz Misurija stajao je nepomično i nije skidao pogled sa smešnjog šerifa.

— Govorite, čoveče, ja nemam vremena.

— Ja ne znam — jedva izgovori šerif.

Vajat Erp mu priđe, uhvati ga desnicom i podiže visoko sa stolice.

— Šta je, Beri Klosterfild? Hoćete da prikrijete ubicu?

— Ne, maršale, samo... ne znam tačno. Ja... bilo bi užasno kada bih vas poslao nekom ko nema nikakve veze sa tim.

— Bilo bi užasno, Klosterfild, ako biste ozbiljno pokušali da štitite ubicu.

— Mister Erp, preklinjem vas — pokušao je debeli šerif da se izvuče. — Ja ne mogu da navučem na sebe gnev čoveka, koji...

— Šta je sa njim? — prekide ga maršal grubo.

— Sa njim se nije šaliti!

— A ni sa mnom, Klosterfild!

— Znam, mister Erp. Ali kada pomislim da vi hoćete da se dočepate njega To bi izazvalo strašne posledice, pravi haos.

— Gde mogu da nađem tog čoveka?

— Dakle, onda, kada sam ga video... čekajte, gde se ono zadržao?

Jedna okomita bora urezala se između crnih obrva čoveka iz Misurija. Odsečno i hladno prekide on šerifa:

— Vi me zadržavate, Beri Klosterfild. Gde živi taj Hal Bakelor?

Uplašen pretećim, ostrim glasom maršala ote se Klosterfildu:

— Kosta Rika — i odmah stavi ruku na usta.

Maršal podiže levu obrvu.

— U Kosta Riki?

Šerifova brada je opet počela da podrhtava.

— Ne, ne, ne, mislim da nije tamo. On mora da je... da, mora da je u Nogalesu.

Vajat Erp je začkiljio očima i fiksirao šerifa.

— Znači u Kosta Riki. Preko u Meksiku. Mnogo milja odavde i samo preko Lakevila se može doći donde.

— Ne, ne, nije on tamo — urlao je šerif i kršio ruke. — Uopšte ne mogu to da kažem. Ja se varam. sasvim sigurno se varam. Čovek na koga mislim jaši zelenka, ali ne pegavog

Vajat Erp više nije slušao šta šerif govori. Napustio je malu prljavu kancelariju, odvezao dizgine, popeo se na bok kola i kada je i Majk seopored njega, poterao je kola iz grada.

*
**

U zoru sledećeg dana stajali su njih dvojica u dvorištu farme Šervud.

— Ja bih zaista više voleo da te odvedem u grad, Majk. Može dosta dugo da potraje dok se ne vratim. Životinje bi smo mogli da damo na neki ranč dok se ti ne vratiš.

Dečko je odmahnuo glavom.

— Ne, mister Erp, ja ostajem ovde.

— Ali, možda, za tebe nije ovde sasvim bezopasno — reče brižnim glasom čovek iz Misurija.

Majk steže zube i procedi kroz njih:

— Znam, ali kuda treba da odem? U gradu bih umro. A i šta bih radio

tamo? Ja ne razumem ljude u gradu, oni su svi ljuti i niko nema vremena. Ovde imam Bilija. Vi ste mi obećali da ćete se vratiti i ja ću vas čekati.

— Da, Majk, vratiću se!

Maršal je izjahao iz dvorišta i dugo je mahao dečaku.

Ali on nije video suze koje su se kotrljale niz okrugle obraze malog, hrabrog Majka Šervuda ni sunčem opaljenu malu pesnicu, koja je u očajanju držala psa za kožnu ogrlicu.

Dečko je sada imao samo jednog jedinog čoveka na svetu. Svujubav, koju je gajio prema roditeljima, skupljao je sada u svom srcu za Vajata Erpa.

Kada je jahač nestao u prostranoj žutosmedoj savani, Majk se vratio u dvorište.

*
**

Pošto je maršal odjahao već u pola pet ujutro, a ovog puta put do Kom Voa prešao u sedlu, stigao je u grad na svom brzom konju baš kada su otvorili radnje a deca uz ciku trčala u školu.

Maršal je imao nameru da projaši kroz grad i nastavi put preko žarke Sijera el Ajo prema Lakevilu.

On je već prošao šerifovu kancelariju, kada odjednom zaustavi konja, skoči iz sedla, ostavi kulaša pored jedne šipke za vezivanje, a sam brzim koracima pođe natrag.

Vrata su bila zaključana.

Vajat ode do prozora, ali ništa nije mogao da vidi u mračnoj prostori.

On ni sam nije znao šta ga je teralo na to, tek skoči sa trema, provuče se kroz uzan prolaz između dve

kuće, vinu preko ograde i nađe se u šerifovom dvorištu.

Zastao je kao ukopan. To što je tu video za trenutak mu je zaustavilo dah.

U sredini malog dvorišta stajala su vešala sa kojih je visilo uže sa velikom omčom.

Isto onako neobrađeno postolje, kakvo je on istesterisao sa Majkom pred Šervudovom farmom.

U jednom skoku bio je u dvorištu, prošao ga unakrst i potrčao uz stepenice koje su vodile u kuću.

Vrata su bila zaključana.

Vajat se baci na njih i stare, istrule daske naglo popustiše, tako da on ulete zajedno sa vratima u kuću.

Obreo se u šerifovoj spavaćoj sobi.

Bila je prazna.

Vajat je u levisi držao veliki „bantlajn specijal“, a desnicom je odgurnuo vrata koja su vodila u kancelariju.

Tačno pred njim, između svojih starih pletenih stolica, ležao je Beri Klosterfeld, šerif Kom Voa.

Ispruženo svom dužinom, ležalo je njegovo masivno telo sa licem okrenutim nadole, prema prljavom podu punom pukotina.

Pozadi, na levoj strani leđa, gde je bila svetla zakrpa na prsluku, videla se krvava mrlja.

Vajat preskoči preko mrtvaca i osvrte se po kancelariji.

Pet minuta kasnije bilo je njegovo pretraživanje završeno. On otvori vrata i sudari se sa jednim čovekom srednjeg rasta, koji ga je zapanjeno gledao.

— Pazi bogati — reče čovek. — Jeste li ovde spavali? Mislim zato što ste otvorili vrata iznutra.

Čovek je razrogačio oči. Tek sada je primetio okrvavljeno telo šerifa.

— Svesmogući! — povika on. — Vi ste ubili šerifa!

Vajat pogleda preko čoveka na ulicu.

— Gde stanuje predsednik opštine?

— Pored pošte — promuca čovek.

— Ali vi ostajete ovde. Nemojte pokušati da bežite, odmah ću vas ubiti.

On izvuče „deringer“ iz džepa sa namerom da ga uperi u maršala, ali nije mogao da izbegne munjeviti potez kojim mu je oružje bilo oduzeto.

Vajat gurnu revolver u džep od prsluka.

— Sa ovakvom stvarčicom mora se biti vrlo oprezan, mister. Inače, ako me budete tražili, ja ću biti kod predsednika opštine.

Vajat Erp izađe, uze konja, uzjah ga i potera niz ulicu, prema pošti.

Kuća desno od pošte bila je napravljena od crvenog kamena i na vratima je bila tabla po kojoj se znalo da tu stanuje predsednik opštine Hadson.

Vajat je zastao na tremu. Zamišljeno je prelazio malim prstom preko donje usnice. Onda pođe brzim koracima u poštu.

Jedan mladić je upravo čistio kancelariju.

— Dobro jutro, gde je službenik?

— On još spava — odgovori besno mladić.

— Onda ga probudi!

Mladić se osloni desnicom na metalu, levicom se podboči, zabaci glavu i počeo usiljeno da se smeje.

— Ha, vi me zasmekavate, čoveče. Da ga probudim? Šta vi sebi uobražavate? Jeste li vi guverner? Ili predsednik...

— Moje ime je Vajat Erp — prekide ga oštro maršal.

— Meni je svejedno kako se vi zovete, mister. Ja ću se ipak čuvati da ne probudim mog šefa.

U tom trenutku se pomerila teška zavesa u pozadini sobe i jedan stari čovek u jutarnjem ogrtaču pojavi se iza nje.

To je bio poštanski službenik.

On pipajući stiže do svog pisaćeg stola, otvori fijoku i izvadi niklovanе naočare, koje odmah stavi na nos.

— Kako rekoste da se zovete? — upita on, odmerivši čoveka iz Misurija.

— Erp.

Starac se odmah ukoči.

— Zaslužio si da te izudaram, Džoni! Znaš li koga bih propustio da vidim zbog toga što nisi hteo da me probudiš?

— Ne — promućao je mladić.

— Taj čovek nije niko drugi nego Vajat Erp. Jesam li u pravu, mister?

— Da...

Stari Helmers je blistao od zadovoljstva.

— To je veličanstveno što ste došli ovamo! Zna li da sam nedavno razgovarao sa jednim dečakom koji vam je uputio pismo? Mislim da je dečko bio u velikoj nevolji. Ja sam dodao na pismo pečat „hitno”. Za dva dolara, znate li? Ali vi ga, naravno, niste mogli primiti.

— Naprotiv, mister, zbog tog pisma sam ovde.

Stari čovek je bio vrlo uzbuđen. Seo je na jednu stolicu i obratio se momku: — Šta je, Džoni, šta stojiš tu? Gubi se! Ne, čekaj, donesi bocu brendija od Barfilda. Ili možda više volite pivo, mister Erp?

— Ja vam se zahvaljujem, mis-

ter, ali mnogo žurim. Da li je šerif bio ovde juče?

— Šerif?

— Da.

— Bio je, ali vrlo kratko vreme.

— I...?

— Šta želite da znate?

— Da li je predao neko pismo ili telegram?

Helmers je zavrteo glavom.

— Nije. Nekoliko trenutaka je razgovarao sa mnom a onda otišao.

— Kuda?

— To vam ne bih mogao sigurno reći. Mislim da je hteo da ide Voltersu.

— Ko je to?

— Stari prevejanac, koji krišom toči viski u svom dvorištu. A naš dragi Klosterfild je veliki ljubitelj alkohola.

— Kada je to bilo?

— Oko deset časova pre podne.

— Jeste li ga videli od tada?

— Jesam!

— Kad?

— U podne, oko jedan.

— Gde?

Maršal je morao da izvlači svaku reč iz usta službenika pošte u Vels Fargou.

— Gde? Čekajte da razmislim. To je bilo tu preko puta, kod Honkerstona.

Vajat se okrete i pogleda preko puta. Tamo je bila radnja Hanka Honkerstona.

— Ne, mister Helmers, varate se! — uzviknuo je mladić, koji se vratio u poštu. — Šerif je prošao između one dve kuće. Ja sam ga često video da prolazi tuda.

— Gde se stiže, ako se ide tim putem — hteo je da zna čovek iz Misurija.

— Tamo se nalazi samo koliba Gonzalesa.

— Gonzales? Meksikanac? — upita brzo Vajat.

Helmers klimnu glavom.

— On je došao u grad pre nekoliko meseci i bavi se trgovinom zemljanih krčaga i šarenih prekrivača.

— Hvala. — Vajat Erp se oprostio od Helmersa i već nekoliko minuta kasnije je bio ispred polusrušene kolibe, koja je na svakoj strani imala po jedan prozorčić. On je zakucao.

Proteklo je nekoliko minuta dok se vrata nisu otvorila. Pojavila se jedna mlada žena, tamnih očiju, bleđog lica i duge crne kose. Na njoj je bila odrpana haljina. U njenim očima ogledao se strah dok je gledala stranca.

— Šta hoćete?

— Da li je mister Gonzales tu?

— Ne!

— Kada bih mogao da govorim sa njim?

— To ne znam. On je... odjahao. Šta hoćete od njega?

— Da kupim jedan prekrivač.

— Više nemamo ni jedan. Miguel je sve prodao što je imao.

— A krčage?

Žena je odmahнула glavom.

— I njih.

Ona je lagala, ili je, u svakom slučaju, htela nešto da prikrije. Maršal je to odmah osetio. On je iza njenih nogu mogao da vidi razbačane komade razbijenih šarenih krčaga. Sigurno se tu pre kratkog vremena vodila prilično bučna prepirka.

Vajat uze jedan srebrni dolar iz džepa na pojasu i pruži ga ženi.

Vešto kao neka ciganka uze ona dolar vrhovima prstiju i spusti ga u izrez od haljine.

Ispod oka je pogledala čoveka.

— Vi ste Vajat Erp, zar ne?

Iako ga je ovo pitanje začudilo, on je mirno odgovorio:

— Da.

Ona ga uhvati za levi članak na ruci i privuče bliže sebi.

— Odjašite natrag!

— Natrag? Kuda?

— U Kanzas!

— A zašto?

— Ovde vas vreba smrt.

Lice čoveka iz Misurija postade kao isklesano od kamena.

— Smrt koju seju ljudi sa vešalima, to ste hteli da kažete?

Žena je prebledela.

— Kunem vam se da ne znam o čemu govorite, mister Erp.

— Naravno, vi to ne znate. Ni onoliko koliko je znao šerif Klosterfild. Gde je Miguel Gonzales?

Žena je ustuknula.

— Ja ne znam — mucala je ona, ne odvajajući pogled od čoveka pred sobom, koji ju je tako prodorno gledao.

— Ipak ćete mi reći. To je u vašem interesu, mis.

Ona se zagrcnu i razrogači oči.

— Vi ne možete da me uhapsite, maršale. Ja imam dete.

— Gde?

— Eho ga, leži tamo iza zaves.

Čovek iz Misurija pogleda ispitiivački u mračnu, plesnivu prostoriju i opazi da u levom uglu visi nešto nalik na čebe.

Izgledalo mu je da se ta prugasta krpa pomerila.

Vajat se povuče unazad. Pored ulaza bilo je nešto kao ormarić, koji on munjevito zgrabi obema rukama i povuče ispred sebe. Onda je isto

tako brzo kleknuo iza njega i iz futrole izvukao veliki revolver.

— Sada povucite ovu zavesu, miš! Žena je drhtala.

— To ne mogu — promucala je ona.

— Napred!

Ona je samo odmahivala glavom. Čulo se škljocanje oroza.

U tom trenutku se ćebe opet pomaklo. Pojavila se jedna bela ruka sa dugim prstima na gornjoj ivici čebeta i povukla ga.

Maršal je zbunjeno gledao u čoveka koji se pojavio.

Bio je to vrlo star čovek bele kose i lica kao od pergamenta, čija je nezdrava boja već bila zelenkasta. Duboko u očnim dupljama crnele su se grozničave oči.

Na sebi je imao kaput sav u ritama, a na nogama pocepane mokasine. Desnu ruku je krio ispod kaputa.

— Izvucite ruku, čoveče — reče mu Vajat Erp.

Starac je oklevajući poslušao.

Ša njegove desne ruke kapala je krv.

Maršal se namrštio.

— Ko ste vi?

Starac je ćutke odmahnuo glavom.

— Reci mu oče! Možeš mu mirno reći. Šta si učinio? Ništa. Odgovori maršalu!

Čovek iz Misurija pogleda upitno ženu.

— Je li to vaš otac?

— Ne — odgovori ona žustro.

— On je, znači, otac Miguela Gonzalesa? — zaključio maršal, gledajući čas starca, čas ženu.

— Da, on je njegov otac — povikala je žena. — A Miguel je na svog

rođenog oca nasrnuo nožem i ranio ga.

U tom trenutku starac se zaljuljao i, pre nego što je mogao da stigne do ležaja, pao na kolena.

Maršal, koji je hteo da pritekne starcu u pomoć, morao je da bude oprezan. On je upravo sa Meksikancima doživeo najgora iznenađenja. Zato je mahnuo ženi.

— Pomozite mu!

Ona je pomogla starcu da legne i za to vreme mu gundala.

— Za sve si ti sam kriv, oče. Zašto si došao ovamo? Mogao si tamo da ostaneš. Ti si dobro znao kakav je on čovek. Sada ćeš umreti! Umrećeš od ruke svog sina. To ti je hvala za sve što si za njega učinio.

Ona se hitro kretala po prostoriji. Uzela je krčag i napunila šolju čajem i pružila je starcu koji je ječao.

Kada se starac malo smirio, čovek iz Misurija je upitao:

— Gde je Miguel Gonzales?

— Rekla sam vam da ne znam. Uistinu ne znam — odgovorila je žena.

Maršal je prišao ležaju na kome je bio starac i zagledao se u njegovo upalo lice.

— Ja znam da vam nije lako da odate gde se nalazi vaš sin, senjor, ali vi znate isto kao i ja da je bolje da mi kažete.

Ranjenik je polako odmahnuo glavom.

— Ne, ja ne zna gde Miguel. To dobro.

Maršal je ledenim glasom uzvratio:

— Senjor Gonzales, vašeg sina tražim radi počinjenog ubistva.

Oči starca se ukočiše.

— Ne!

— Da, mister Gonzales, on je ubio šerifa Beri Klosterfilda!

Od žene i starca u oronuloj kolibi nije moglo ništa da se dozna. Ni naj-oštija pretnja nije pomogla. Možda stvarno nisu znali gde se nalazi Miguel Gonzales.

U međuvremenu se po gradu raširila vest o smrti šerifa Klosterfilda.

Na licima ljudi ogledao se neki čudan strah. Ali ni od koga se nije moglo doznati kuda je otišao Miguel Gonzales.

Vajat Erp se najednom nije mogao osloboditi osećanja da se ceo Kom Vo boji tog čoveka.

Pre nego što je napustio grad, maršal je još jednom posetio Meksikančevu kolibu.

Vajat je poslao starom jednog vidara, koji ga je obavestio da je ovaj ranjen u trbuh ali da nema opasnosti po život.

Kada je Vajat zakucao na vrata kolibe, opet mu je otvorila ona žena.

— Kako je čoveku? — upitao je on.

Žena je slegnula ramenima.

— Vidar je bio ovde. Jeste li ga vi poslali?

— Da.

Čovek iz Misurija je prišao krevetu i video starca kako sklupčan leži na krevetu.

Približio se brzo krevetu i starcu podigao očni kapak. Okrenuo se ženi i rekao:

— On je mrtav!

Žena je samo podigla ramena.

— Ja ne znam.

Pored ležaja stajao je krčag iz koga je žena dala starcu da pije.

Vajat je pomirisao tečnost, uzeo

čašu i napunio je. Onda je prišao ženi.

— Evo, popijte ovo!

Ona uzmaknu uplašeno, a pogled joj se ukoči.

— Zašto bih ja pila? Ja nisam bolesna.

— Ne. Ali vi ste mladi i zdravi i želite da živite. A ovaj čovek ovde bio je star i teško povređen možda bi u očajanju progovorio. Vi ste stavili otrov u ovaj krčag.

Žena je počela da drhti. Tek posle nekog vremena odgovorila je:

— Ja nisam napunila ovaj krčag. To je uradio Miguel. Nisam znala da je otrov. On mi je rekao da treba ovo da mu dam da popije i onda neće osećati bolove.

Bilo je nešto posle dva časa kada je maršal napustio tajanstveni mračni Kom Vo, čiju zagonetku nije mogao da reši. Izgledalo je da ceo grad živi u strahu i da se svi boje ljudi sa vešalima.

Maršal je grabio prema vreloj savani.

Trideset milja ga je razdvajalo od Lakevila, malog grada na meksičkoj granici.

Vajat Erp je u Lakevil stigao pre sumraka i bez zadržavanja nastavio u Meksiko, izbegavajući glavne puteve. Trebalo je preći više od pedeset milja do Kosta Rike.

Bio je to grad sa nepreglednim nizom belih građevina, jednom malom katoličkom crkvom i bezbroj pasa koji su okol lutali.

Kosta Rika je bio tipičan meksički gradić. Za razliku od gradova u Sjedinjenim Američkim Državama, tu su gotovo sve kuće bile napravljene od kamena i sa ravnim krovovima. Većinom su imale samo

dve prostorije, vrlo male prozore i bile su na izvesnom rastojanju jedna od druge.

U senci belih zidova čučali su ljudi na zemlji i dremljivo gledali pred sebe sa sombrerom duboko natučenim na lice.

Iz jedne kantine, čiji su zidovi bili obojeni narandžastim i crvenim prugama, razlegali su se ne mnogo melodični zvuci gitare.

Bilo je već večer kada je maršal stigao u Kosta Riku.

Naišao je na jednu staricu, koja je vukla neka stara kolica i upitao je za predsednika opštine.

Čovek iz Misurija je, još kao dete naučio španski od oca i to mu je sada omogućavalo da se lako sporazumeva sa Meksikancima.

Starica je glavom pokazala u kom se pravcu nalazi njegova kuća i onako krezuba rekla jedva razumljivim glasom:

— Pored crkve.

Maršal joj se zahvalio i odjaha ulicom prema crkvi.

Ovaj grad je bio veći nego što je izgledao iz daleka. Sa trga ispred crkve pružao se pogled na jednu udolicu, koja je takođe bila gusto naseljena.

Vajat Erp nađe kuću. Bila je tik uz crkvu. On kliznu iz sedla i dođe do ulaza na kojem je visila zavesa od perli, koju je debelim prstom, ukrašenim prstenom, podigla jedna žena.

Vajat se zagleda u lice žene koja više nije bila mlada.

Nekada je sigurno bila lepa, jer su na licu ostali tragovi nekadašnje lepote. U tamnim očima, kojima je posmatrala stranca, plamtela je vatra.

— Došli ste meni, senjor? — sme-

jala se ona, a čoveku iz Misurija je taj osmeh bio izveštačen.

— Ja bih hteo da govorim sa Alkaldom, senjora.

— Sa mojim mužem? Filipino! — uzviknula je ona kreštavim glasom preko ramena, a onda se ponovo osmehnula maršalu pokazujući svoje preterano velike, bele zube.

— On će odmah doći. On se odmarala, senjor. Ima bolesnu jetru, znate...

Čim je maršal pogledao čoveka, koji se odmah zatim pojavio iza žene, od koje je bio za čitavu glavu niži, video je da je ovaj težak alkoholičar.

Žmirkajući zakrvavljenim očima posmatrao je stranca.

— Šta vi hoćete? — promumlao je osorno i počeo razbarušenu glavu.

— Ja tražim čoveka po imenu Bakelor.

Pošto je Vajat posmatrao ovog čovečuljka, nije mogao da vidi izraz lica njegove žene koja je stajala uko-so od njega, a koji se primetno promenio.

— Bakelor? — prasnu Alkald. — Šta hoćete od starog? Taj starac je gluv. On ne prodaje ništa i ne kupuje ništa.

— Ja imam samo jedno pitanje da mu postavim.

— Pitajte mene.

— Gde je Halman Bakelor?

Na ženinom čelu, prekrivenom crvenkasto-tamnim puderom, izbile su krupne graške znoja.

Njen muž upitno pogleda ženu.

I Vajat okrete glavu.

Žena se uhvatila za vrat i grčevito nasmejala.

— Danas je ovde strašno vrućina. Zar ne nalazite i vi?

— Jeste, senjora. Da li bih mogao da doznam gde je Hal Bakelor?

Žena brzo klimnu glavom.

— Da, naravno, dođite. Njegova kuća... ona je odmah iza crkve.

Ona je uzela stranca za ruku i povelala napolje. Pred vratima je još jednom zastala i doviknula mužu, opominjući ga:

— Nemoj da odeš preko kod Ramireza. To je krčma — objasni ona maršalu, opet se usiljeno osmehujući.

Filipo je stajao na vratima, klimajući neprestano glavom, dok su mu vlažni, drhtavi prsti klizili preko perli. Onda se okrenuo, odmah podigao jednu kamenu ploču na podu ispod koje je krio bocu sa pićem.

— Zašto bih išao Ramirezu, moja golubice — šaputao je on za sebe, pošto je dobro povukao iz boce.

Žena je vodila čoveka iz Misurija oko crkve i pokazala na jednu prilično veliku kuću, koja se nalazila u dnu prostrane bašte, ograđene poluisokim, belo okrečenim zidom.

Kapija je bila vrlo visoka, od kovano gvožđa, a oko nje su rasle ruže.

— Tamo stanuje Hal Bakelor?

— upitao je Vajat.

— Da, tamo ćete ga naći — odgovorila je žena izmenjenim glasom.

Onda se okrenula i otrčala natrag i već posle nekoliko trenutaka odjeknuo je njen ljutiti glas. Muža je zatekla kako krišom pije.

Vajat je otvorio veliku kapiju i pogledao u vrt, koji je bio prepun cveća i divlje loze. Težak, opojan miris ispunjavao je vazduh.

Maršal se uputio napred.

Najednom začu neki šum iza sebe i on se okrete.

Nasred uzane staze stajao je čovek srednje visine i mršavog lica, tršave i unazad začešljane kose. Imao je velike naočare sa pozlaćenim okvirom. Bio je odeven u svetlo odelo i opasan teškim opasačem sa dva revolvera, a uz njih su bila gurnuta dva noža.

— Hoćete li kod mene, senjor?

— Ja tražim Hala Bakelora.

Čovek je odmahnuo glavom. Maršal je suviše kasno opazio neprijatnu grimasu na njegovom licu, široko razmaknute žablje oči i oštre bore urezane od očiju do brade.

A i suviše kasno je čuo šum iza svojih leđa.

Doduše, on je stigao da se odbaci u stranu, ali u istom trenutku oseti strahoviti udarac u desnu stranu glave. On se zanesa i podsvesno razmahnu rukom prema čoveku sa naočarima, koji je sada stajao iza njega. Taj iznenadni udarac ga pogodi u vrat i on se opruži koliko je dug.

I drugi i treći udarac pogodio je čuvara zakona iz Sjedinjenih Američkih Država. On pade u mirisavo žbunje i izgubi svest.

To je najteži udarac koji je maršal ikada doživeo. Kada se konačno osvestio, on nije ni znao koliko je dugo tu ležao.

Nalazio se u jednoj velikoj prostoriji osvetljenoj sa dve škiljave lampe. Zidovi su bili okrečeni i vrlo neukusno obojeni.

Vajatu su i noge i ruke bile vezane.

Glava ga je užasno bolela. Osećao je u njoj bubnjanje, kao da je u kovačnici.

Oko njega stajalo je više ljudi. Na licima su imali sive maske. Odeve-

ni su bili kao i stanovnici Sjedinjenih Država u crne farmerke, sive košulje, prsluke i na glavi su imali stenson šešire.

Samo jedan od njih nije imao masku.

Čovek sa naočarima. On ju je skinuo i gledao ledenim očima čoveka koji je ležao na podu.

— Ko si ti?

Maršal je ćutao. Reči su do njegove svesti dopirale kao iz neke velike daljine.

Čovek sa žabljim očima izvuče ispod sivog kratkog kaputa bič i počeo besno udarati po svom zarobljeniku.

Vajat je stoički podnosio udarce. Gotovo ih nije ni osećao.

— Ti ćeš ga ubiti, Hal — primeti jedan postariji čovek, čije su tamne oči svetlele iznad sive marame.

— Zaveži! On će svakako umreti. Ili, možda, veruješ da će svariti batine i otrov?

Vajat oseti strah. Znači moraće da izdrži više udaraca i da popije otrov.

Napad, dakle, nije došao slučajno. Beri Klosterfild je poslao upozorenje ovamo u Kosta Riku, pre nego što je umro.

A stari službenik na pošti u Kom Vou je lagao.

Strah od ovih ljudi mora da je bio ogroman.

On mora da umre! Vajat se mučio da sredi svoje misli.

Da mu nije povređena moždana kora od udarca? Da li zato jedva oseća bolove?

Čovek sa naočarima je jedini bio odeven na meksikanski način. Njegova bela svilena košulja je imala široke rukave a uz svetlosivo ode-

lo je nosio crvenu mašnu oko vrata. Kao obavezni deo opreme uvek je nosio ispod kaputa bič.

Ponovo je zafijukala ova sprava za mučenje preko čoveka koji je nemorno ležao na podu.

Još jednom i još jednom.

Nesavladiv bes video se u njegovim očima. On nije mogao strancu da oprostí udarac kojim ga je oborio u vrtu.

Poslednjim udarcem je pogodio stranca u lice i rasporio mu desni obraz.

— To nema nikakvog smisla, Hal

— javo se opet onaj isti čovek. — On je onesvešćen i više se neće ni osvestiti.

— Ja ću probuditi tog psa!

Da bi sprečio da mu ovaj pobesneli tip celo lice iznakazi, čovek iz Misurija je pokušao da podigne glavu i otvori usta.

Krv mu je tekla iz uglova usana.

Jednom od prisutnih je pozlilo.

Hal je preteći gledao maršala. Onda visoko podiže bič i zamahnu njime kroz vazduh. U prostoriji se čulo samo njegovo fijukanje.

Da li je Halman Bakelor bio lud?

Maršal je malo više otvorio oči. Upotrebio je svu snagu volje da pokrene jezik i da izusti nekoliko reči.

— Dakle ti si Bakelor?

Bandit, koji je u tom trenutku baš pogledao čoveka pored sebe, se trže.

— Eto! Jeste li čuli? Ova životinja je još živa! Taj pacov!

U velikoj prostoriji vladala je mrtva tišina.

Čovek sa žabljim očima se isprsi i isturi bradu visoko.

— Da, amigo, ja sam Halman

Bakelor — odgovorio je on na španskom jeziku, jer ga je i Vajat oslovio na njegovom jeziku. — Ali mi možemo da razgovaramo i engleski, burazeru.

Tečnim engleskim jezikom on nastavi:

— Ja sam znao da ćeš ti doći. Samo ti si prisvojio vrlo poznato ime. Ja sam poznavao jednog momka koji je na silu hteo da se zove Napoleon, ali Vajat Erp, to je prilično riskantno, zar ne?

Maršal je ispitivao lice bandita. Gde ga je već video? To je bilo lice koje mu je mali Majk Šervud opisao.

Dakle, tu dole, pedeset milja od granice, živio je mesikanski bandit, vođa bande koja je operisala u pograničnom pojasu ove dve države.

Zar nije Majk rekao da je onaj drugi čovek, koji je jahao riđana, bio vođa prilikom napada na farmu?

Vajat je opet skupio svu snagu da bi mogao da govori:

— Divio sam se tvom pegavom zelenku, Bakelor, a još više riđanu koga jaši tvoj gazda.

— Riđan? — ote se zaprepašćenom prestupniku, no odmah prsnu u grohotan smeh, ali usiljen, što nije promaklo maršalovom uhu.

Najednom prestade da se smeje.

Banditovo lice postade ukočeno kao maska. On dobaci svom zarobljenku:

— Ko si ti, pseto?

Sada je maršal znao da njegovo ime znači smrt i život za njega. Da je bandit bio siguran koga ima pred sobom, on bi već davno bio mrtav. Ali baš zato što nije sigurno

znao ko je taj stranac, koji ga ometa u radu i koji mu je stao na put, Vajat je još bio u životu. Bakelor je pripadao onoj vrsti tipova, koji, zbog svoje loše savesti, žive u neprestanom strahu od neke nepoznate opasnosti.

— Vajat Erp... je moje ime.

Čovek iz Misurija je svesno formulisao svoj odgovor sa namerom da pojača Bakelorovu nesigurnost.

— Tako se ti zoveš? Hm, čuveno ime, amigo! Koliko mogu da primetim ti si i svoj pribor upravo brilijatno pripremio za to ime: levo pravi „bantlajn-specijal” a ispod tebe kulaš. Tačno kao slavni čovek iz Dodž Sitija!

Najednom se njegov glas izmenio. On počeo da frkče.

— Odakle ti taj revolver, đubre? A pre svega, odakle ti taj pastuv? On vredi čitavo imanje. Nikada se ne krade ovakav konj. Kako si došao do njega, momče? Ko te je ovako opremio? Kome je stalo da te mi smatramo za maršala Vajata Erpa?

A, to je bilo! Bandit se plašio da mu je neko postavio zamku, čiji smisao još nije mogao da shvati.

Bakelor najednom kleče pored Vajata Erpa. U njegovim rukama blesnu nož. Nagnuo se nad Erpom i, uz samo njegovo uho počeo da govori:

— Odveži jezik, amigo. Ako nećeš, meni će biti zadovoljstvo da tvoj bedni život prekratim.

— Ja sam ti rekao kako se zovem. Šta bi još hteo da znaš? — odgovorio je mirno.

Banditu se od besa promenila

boja očiju, okrenuo je glavu i naredio:

— Napolje ostali! Hajde, gubite se! Čekajte me na izlazu. Ne, na terasi!

Onaj stariji čovek priđe Halu i stavi ruku na kojoj je nedostajao mali prst, na njegovo rame.

— Hoću da te podsetim da mi imamo duž...

Bakelor se izdera na njega:

— Napolje!

Halman Bakelor je ostao sam sa svojim zarobljenikom. On ponovo kleče pored maršala i ovaj oseti kako bandit ubrzano diše.

— Šada ćeš govoriti, momče! Inače ćeš zažaliti!

Šta hoćeš od mene? — upita ga Vajat vrlo mirno.

Oči bandita su opasno svetlele.

— Ti čak imaš jednu šansu, pravu šansu!

— Znam — odgovori Vajat i zabaci glavu. — Ja mogu da biram između noža i metka.

— Glupost! — procedi ljutito bandit. — Ali ti, bedni crve i ne slutiš u šta si se upleo...

Ne, čovek iz Misurija uistinu nije slutio! A kako je i mogao da nasluti da je naleteo na paukovu mrežu bandita, na organizaciju za kojom su tragali u celoj Americi.

— Ti imaš šansu, momče, dakle govori!

— Šta nameravaš sa mnom? — ispitivao je maršal oprezno.

— Pustiću te da pobegneš — sлага Bakelor. — Možeš to da mi veruješ. Ja sam dovoljno moćan da to sprovedem.

Da je maršal bio manje isprebijan, njemu ove reči ne bi pro-makle.

Dovoljno moćan! Znači ne sasvim moćan.

Vajat se naprezao da se odupre nesvestici, koja ga je opet hvatala. On je to hteo, on je morao da govori sa ovim čovekom.

Bakelor brzo pogleda prema vratima da se uveri da su dobro zatvorena, a ona uz samo maršalovo uvo prošaputa:

— I novac je unutra. Naravno američki. Ima ga više nego što si ti ikada imao!

Kakav je bio ovaj čovek? Prvo je navalio bez milosti na svoju žrtvu, a sada pokušava da napravi tajni sporazum sa njim, kao da se ništa nije dogodilo.

Vajat je slutio da ta „tajna“ znači njegov spas, da je to nit o kojoj visi njegov život.

Da je ovaj bandit znao ono što je trebalo da zna, on bi ga nožem otpremio na onaj svet, gde je već boravilo više njih koje je hteo da učutka...

— Govori ko te je poslao ovamo!

Zašto je toliko želeo da to dozna? Da li misli da napusti svoju bogatu „lovinu“ s one strane granice dok ne reši ovu zagonetku? Ili je on lično bio uplašen radi neizvesnosti?

U to maršalu sinu jedna ideja.

— Sreo sam Klosterfilda. Ti znaš da ga je Miguel smaknuo.

Bakelor se trže, a na licu mu se vide jaka napetost. Oči su mu se sasvim smanjile. Sada je Vajat Erp jasno video da su one duboke bore sa obe strane njegovih obraza bile u stvari ožiljci.

Taj čovek je bio obeležen!

Negde duboko u maršalovom se-

čanju pojavilo se nešto: „Zar ne postoji organizacija, koja člana, koji napravi grešku a neće da ga ubije, tako obeleži da mu je nemoguće da opet pristupi istoj organizaciji u drugom mestu.

Ali te misli su samo površno proletele kroz mozak Vajata Erpa. On je imao sada važnija posla.

Taj čovek, koji je bio njegov najveći protivnik, pružao mu je mogućnost za spasenje. Samo pomoću njega će mu, možda, uspeti da otkrije celu bandu. Trebalo je samo da drži bandita u neizvesnosti. Ali to nije bilo lako.

Vajat se napravio kao da pristaje na ponudu bandita.

— Koliko plaćaš? — upitao je Hala.

Banditove nozdrve su se širile od uzbuđenja, a krv mu je jurnula u glavu.

— Zavisi od toga šta imaš da mi saopštiš.

— Toliko da ne možeš da platiš.

Halovo lice naglo preblede.

— Šta znaš ti? — jeknuo je on, još uvek klečeći pored maršala.

— Koliko? — ponovio je maršal svoje pitanje.

— Tri stotine!

Vajat se nasmejao suvo. Pri tom oseti jak bol u grudima.

— Pet — prosikta bandit.

Vajat odmahnu glavom.

— Ne, Hal, tebi je poznato da se radi o tvom životu. Zato treba sve da čuješ što ti ja mogu reći. Ako je tebi život vredan svega pet stotina dolara, onda ćeš morati da umreš.

— Umreti! — ponovio je promuklo bandit. On najednom oba-

vi ruke oko vrata svoga zarobljenika.

— Ti ćeš govoriti. Sve ćeš mi reći, ma da sam mislio da brzo svršim s tobom.

Eto kakav je to čovek bio: između molbe i pretnje! Najopasnije stvorenje koje se moglo zamisliti jer je bio neuračunljiv!

— Prestani da se duvaš — opomenuo ga je mašal, upotrebljavajući žargon bandita. — Izbljuj dve hiljade, amigo, a onda ćeš čuti jedan deo priče.

Bakelor ga je pogledao gorućim očima.

— Jedan deo! — on zgrabi Erpa za vratnu maramu i povuče ga grubo na gore.

Maršal ga je gledao mirno pravo u oči.

— Zar si poverovao da ću ovako nešto važno da proćerdam, Hal?

Bandit odgurnu maršala tako grubo na pod da je od udarca misilo da će mu pući glava.

— Sada ćeš platiti pet stotina dolara više, Bakelor — reče podrugljivo maršal.

— Još pet stotina? — prosikta bandit. — Jesi li poludeo čoveče?

— Svaki dalji ovakav postupak prema meni koštaće te pet stotina dolara više, mister, Bakelor.

U banditovoj glavi učvrstila se misao: može da traži pet hiljada dolara ili čak deset, on neće dobiti ni jedan jedini dolar.

Ali plan Vajata Erpa se odvijao kako je on želeo.

— Dakle, daćeš dve hiljade i pet stotina?

— O! rajt složi se prestupnik.

— Naravno, moramo još da čujemo šta će na to reći Dok Holidej.

— Dok... Holidej? Čoveče, ako misliš da možeš sa mnom da se šegaciš, loše ćeš proći.

— Ko to hoće, Bakelor? Ali ja moram na svaki način da obavestim oba moja partnera i da ih upitam za mišljenje.

— Oba partnera? Znači postoji i treći čovek?

— Da, sistem je takav da se nastupa sa tri čoveka. Trojku, koja je poslata za tobom, sačinjavaju: Vajat Erp, Dok Holidej i Luk Šort.

Jako bledilo pojavilo se na licu Hala Bakelora.

— Sistem trojke — mucao je bandit izmenjenim glasom i teško dišući. — Trojkama sa lažnim imenima.

To je bio veliki blef, ali čovek iz Misurija je video da je blef prošao.

— Vidim da si shvatio, Bakelor. Ti si opkoljen.

— Opkoljen... — ponovio je zaprepašćeni bandit, pošao hitro do vrata, stavio uvo na njih i počeo da osluškuje.

Kretao se po sobi kao divlja životinja zatvorena u kavezu. Najzad je stao ispred maršala.

— Kako želiš da govoriš sa tvojim partnerima? — upitao je promenjenim glasom.

— Ja moram da budem u Bingamu prekosutra.

Bingam je bio malo pogranično gnezdo Lakevila i Nogalesa, u brdima San Rafael.

— A, to ne — prosikta bandit.

— Kako hoćeš — odgovori mirno Vajat Erp. — Prokockaćeš svoj život, a ne moj.

Bandit opet potegnu nož i toliko

jako stegnu dršku da su mu zglobovi na ruci pobeleli.

— Ti ćeš umreti, Jenki špijune!

— Sa time računa svaki od nas. Utešno je ipak što ćeš ti samo jedan dan posle mene da umreš.

— Jedan... dan... posle tebe?

Vrata su se otvorila. Jedan mladi čovek sa sivom maskom uđe.

— Šta se desilo? — upita ljutito Bakelor, okrenuvši se prema njemu. Ali kada je video sevajuće oči pri-došlice i prepoznao ga, savladao se i upita:

— Ti si ovde? Zar nisi bio u Nogalesu?

Ovaj je prečuo pitanje i pokazao na vezanog čoveka.

— Je li ovo čovek iz Kom Voa?

— Da.

— Zašto je još živ?

— Zato što moram da ga ispitam.

— Šef želi da učutka zauvek svakoga ko pronade ovu kuću.

Munjevitim pokretom izvuče iz džepa revolver i uperi ga u Vajat Erpa.

— Baret! — kriknu Bakelor.

Čovek sa maskom se okrete i odmeri ga ledenim pogledom.

— Šta još hoćeš? Šta se to dešava sa tobom? Kako si se usudio da izgovoriš moje ime? Ti znaš da je to zabranjeno čak i pred osuđenima na smrt. Ne zadržavaj me! Ja ću ukloniti ovog čoveka.

On podiže ruku sa oružjem i baš u trenutku kada je maršal skupio svu svoju snagu da se baci na bandita sa revolverom, prošišta kroz vazduh nož.

Hal Bakelor ga je bacio.

On pogodi Baretu pravo u srce. Ovaj se krkljajući zanese unazad

i Bakelor, koji mu je pritrčao, mogao je da ga uhvati i da spreči pad koji bi stvorio neželjenu buku.

Sitne kapljice znoja izbile su po licu ubice. Žurno se okretao oko sebe, onda je odvuкао mrtvaca do jednih vrata, otvorio ih nogom i gurnuo mrtvo telo niz strme stepenice.

Vrata je brzo zatvorio da se ne bi čuli tupi udarci tela koje se kotrljalo niz stepenice.

To je uradio baš na vreme jer je na vratima neko nestrpljivo zakucao.

Bakelor je otišao do vrata i otkrnuo ih.

— Šta je? — upitao je.

— Je li još tu?

— Glasnik?

— Da — čuo se glas spolja.

— Ne, on je već otišao. Izašao je na dvorišna vrata.

Bakelor ponovo zatvori vrata.

— Ti treba da budeš znatno smireniji i oprezniji — dobaci mu maršal. — Tvoja poslednja rečenica bi te svakom malo pažljivijem slušaocu odala.

— Smiri se! Nadam se da ćeš uračunati to što sam ga radi tebe učukao.

— Nije trebalo da ga ubiješ.

— Onda bi on tebe ubio, ne? A ja bih bio izručen tvojim partnerima! Ne, tako se nismo dogovorili.

— On me ne bi ubio.

— Kako bi ga sprečio?

— Suviše mi je naporno da ti to sada pokazujem.

— Hhvalisavac!

Vrata hodnika su se otvorila i u sobu su ušla dva starija čoveka sa maskama na licu.

— Mi moramo da idemo — reče jedan od njih, obrativši se Bakeloru. Onda pogleda čoveka na podu i nastavi: — Šta je sa ovim? Je li to čovek iz Kom Voa?

Bakelor klimnu potvrdno.

— Hajde, svrši s njim! — rekao je stari zapovednički.

Bakelor pokaza glavom na onog drugog čoveka i došapnu starom: — Moram nešto da ti saopštim.

Stari dade znak svom pratiocu da izađe što je ovaj odmah i učinio. Onda se okrenuo Bakeloru i ispitiivački ga pogledao.

Bandit, koji tek što je ubio jednog svog druga, dobaci Vajātu Erpu brz pogled koji je mnogo kazivao, a onda reče starom:

— Uhvatio sam jednu „ribu“ toliko opasnu koliko ti ne možeš ni da zamisliš. Baš ti si uvek govorio da, pored mobilisanih iz državnog aparata, protiv nas još neko radi. I gazda to zna, a ovaj čovek zna još i više. On i još petorica ljudi imaju nalog da tebe, Vilijame Brajtone ubiju.

Čovek pod maskom spusti ruku na revolver.

— Jesi li poludeo? Zašto si me oslovio imenom?

Bakelor spusti ruku na staroga.

— Nemoj da se uzrujavaš, on te poznaje. On je radi tebe došao ovamo.

— Radi mene? Kako si to doznao?

— Iznudio sam od njega. Pogledaj mu lice!

— To ne može biti istina — procedi stari drhtavim glasom.

— Istina je, Bil. Zašto se zavaravaš?

— Dobro — jeknu bandit. — Ja

ću ti platiti za to, a ovo pseto ovde će odmah umreti!

On izvuče kolt.

Lukavi ubica spusti ruku na Brajtonovo rame.

— Čekaj, Bile. Ako njega ubiješ, imaćeš na vratu njegova dva partnera.

— Ali biće jedan čovek manje protiv mene!

— Njegove partnere ti ne poznaješ. Ti ne znaš gde su, kako izgledaju, ne znaš ko su oni.

— I, šta onda treba da učinim? — upita stari.

— On je nešto predložio.

— Predložio?

— Da on će ti poveriti ono što zna.

— Za koliko? — upita stari posle kratkog razmišljanja.

— Za hiljadu dolara.

— Jesi li poludeo, čoveče?

Neko vreme su se njih dvojica natezali sve dok prepredeni Bakelror nije uspeo da pridobije starog bandita. U svakom slučaju imao je jednog čoveka uz sebe ako se pre vremena bude morao likvidirati ovaj Jenki. On nije smeo da umre, jer bi njegova smrt zapečatila presudu Halmanu Bakeloru. On nije smeo da umre ni u kom slučaju pre nego što Bakelror dozna ko su njegovi partneri i ubije ih.

To je bio plan bandita.

Oni su naleteli na lepak koji im je pripremio čovek iz Misurija.

Pa ipak, Vajat Erp se nije zanosio mišlju da više nije u opasnosti. Nalazio se u drugoj državi i ako ga prepoznaju on je izgubljen. Banditi se ne bi usućavali da ubiju ni njega, slavnog maršala Vajata Erpa. Maršal je upao u njihovu bandu,

a nijednog čoveka se nisu više bojali od njega, jer su pravili nered u Sjedinjenim Državama iako im je mesto boravka bilo u Meksiku.

Vajat Erp nije ni slutio da je došao samo do delića grozne istine i da je doznao samo deo onoga što je ugrožavalo njegovu zemlju.

Stari je stajao pred njim i ispiti-vački ga posmatrao.

— Tebe sam već negde video — izjavi on odjednom, što uplaši maršala.

Bakelror se kezio. — On ima tako obično lice.

— Nikako! Te sokolove oči sam negde već video. Samo kada bih znao gde?

— Najbolje upitaj mog gazdu — reče brzo maršal.

Vilijam Brajton se trže.

— Da, njega mogu da pitam. A ti ćeš mi, prokleta đubre, već reći njegovo ime...

Ponovila se gotovo ista igra kao sa Bakelrorom minuta ranije.

Ali i Bakelror i Brajton bili su ubeđeni da im se neće ništa dogoditi.

Maršal je bio zadovoljan kako se do tada razvijao njegov plan. Ali kada su se otvorila prednja vrata i on video ko ulazi, njemu je zastao dah.

To nije bio niko drugi nego mladi čovek, koji je u Kom Vou ušao u šerifovu kancelariju onog jutra kada je Erp našao Klosterfilda mrtvog.

— Vajat Erp! — ote se mladiću.

Mada je i on nosio masku na licu, Vajat ga je odmah prepoznao

po držanju, očima i pre svega po crvenim klempavim ušima.

Brajton i Bakelor su se naglo okrenuli i pogledali ga.

Bakelor se kreštavo nasmejavao.

— Lepo ime, zar ne?

Mladić ispruži obadve ruke prema čoveku na podu.

— On je Vajat Erp! Ja ga poznajem.

— I mi! — odgovorio je Bakelor.

Začulo se lupanje baštenskih vrata koja je neko odgurnuo.

Vajat opazi ruku sa debelim prstima punim prstenja a onda se iz tame pojavilo i masno lice žene predsednika opštine.

— Morate da odete! — obratila im se ona ne pogledavši maršala.

Ljudi su klimnuli glavama.

Brajton je odmah izašao.

Bakelor je nepoverljivo posmatrao mladića iz Kom Voa, koji je izvukao nož iz levog rukava od kaputa.

— Šta nameravaš? — prasnu Bakelor.

— Mi odlazimo — počeo mladić sa klempavim ušima. — A ja ću ovog ovde sa zvezdom udesiti. Neću ga ovde ostaviti živog. Vi ga ne poznajete, ali ja znam ko je on. To je najopasniji čuvar zakona u Sjedinjenim Američkim Državama.

— On nam je još potreban — odgovorio je Bakelor.

Mladić ga pogleda zaprepašćeno.

— Jesi li poremetio pameću, čoveče? To je US maršal Vajat Erp. On nam je ušao u trag. Kada mi je Džo, čim sam stigao, saopštio da je ovamo stigao neki čovek na tamnom kulašu, nisam verovao svojim ušima. To je Vajat Erp! Vuk iz Dodž Sitija! On mora biti uklonjen.

Ukoliko pre, utoliko bolje za sve nas!

Ali Bakelor je smatrao da to bolje zna od mladog bandita.

— Dođi, Tede, idemo!

Mladi čovek sa klempavim ušima pogledao je sevajući očima.

— Ti mora da si bolestan. Znaš da ne smemo jedan drugog da zovemo po imenu.

— Što da ne? — reče i istog trenutka teška pesnica bandita Bakelora obori maldića iz Kom Voa.

Ovaj hropćući pade na kolena.

Kada je Bakelor pogledao oko sebe i izvukao nož da bi i tog nezgodnog druga učutkao, maršal je munjevito ispružio noge i razmahnuo njima prema ubici. Pogodio je Bakelora svom snagom i oborio ga.

Bakelor je ošamućen ležao pored Teda i pokušavao da se dignu. Čovek iz Misurija ga još jednom udari na isti način.

Pogođen snažno ivicom pete, Bakelor polete unazad, pade sa treskom na zemlju i izgubi svest.

Ali Bakelor nije udario Teda dovoljno jako pa se on u tom trenutku uspravi, podigne kolt i uperi ga u maršala.

Pri tom je vešto napravio nekoliko koraka unazad, da ga vezani čovek ne bi mogao dohvatiti nogama.

Kada je bio ispaljen prvi metak, koji je maršala promašio za dlaku, ovaj je dreknuo:

— Brajton!

Vrata su se naglo otvorila.

Na njima se pojavio pedeset i sedmogodišnji napadač na poštanska kola Vilijam S. Brajton iz Nogalesa u Arizoni i pogledao prisutne razrogačenim očima. Samo jednu

sekundu, a onda se bacio na Teda, uzvikujući: — Simers!

Udarao ga je dok se ovaj nije srušio na pod.

— Idiote! — rekao mu je kada ga je video oborenog.

— Pusti me, ovaj čovek je opasan. Svi ste slepi! Ne shvatam vas. To je Vajat Erp! Razumeš li, čoveče? Vajat Erp! Opasni maršal iz Dodž Sitija, koji je udesio Klantonove u O. K. koralu i...

Brajton se osvrnu. Oči mu promeniše izraz.

— Dođi, Simers!

— I ti se usuđuješ da me zoveš po imenu — prasnu Ted Simers. — Jeste li svi poludeli? Ja ću gazdi...

Vajat je znao da za život Tedi Simersa ne bi vredelo dati više ni centa.

Žena se vratila.

— Vi ste još uvek ovde?

— Ovaj čovek! — reče Simers, pokazavši glavom na čoveka iz Misurija. — To je Vajat Erp!

— Ko? — upitala je žena, koja je napravila kiselo lice pri pomenu tog imena.

— Vajat Erp! Zastrašujući Erp!

— Šerif Erp? — upita žena i pogleda tek sada maršala.

Bakelor se osvesti i podiže stežući glavu. Sa teškom mukom mu je uspelo da se osloni na levi lakat.

— Ja... ne mogu... sa...

— Ne... — prasnu Simers — ti ne možeš zato jer te je on oborio. Ti, budalo!

Žena je pokazala na vrt.

— Ostali su već na konjima.

Tada su se vrata širom otvorila i mali predsednik se pojavi na njima.

— Napred! — procedi on kroz zube.

Na najveće čuđenje čoveka iz Misurija svi su najednom sa mnogo žurbe izašli napolje.

Da li je on bio tajanstveni gazda? Alkoholičar, predsednik ovde u Kosta Riki?

Prostorija je bila prazna. Pošto je poslednji čovek, koji je izašao, poneo obe lampe, zavladała je potpuna tama oko čoveka iz Misurija.

Vajat se odvalja u stranu i pri tom oseti oštar bol na desnoj strani glave.

Gde se on to nalazio? Da li se nalazi u kući koju mu je pokazala žena Filipa? Ko je on bio? Vođa bande? Ko je u stvari Bakelor?

Bilo je bezbroj pitanja na koja za sada nije mogao da odgovori.

Jedno je za Vajata bilo izvesno: da mora što brže da sprovede u delo svoje bekstvo.

Kada je napolju nastala tišina, on se odgurnu sve do vrata koja su vodila napolje u dvorište i baštu. To nije bilo naročito teško, jer se on koristio petama i čažmama. Mamuze nije više imao. Taj teksaški ukras za čizmu, koji je dobio još pre desetak godina od svog prijatelja Holideja, očigledno je prisvojio jedan od bandita.

Čim je stigao do vrata, pokušao je da ustane.

Strašan bol prođe mu kroz telo.

Ti podivljali ljudi su ga gadno izmlatili. On steže zube i kleče. Tako je mogao glavom da dođe do kvake. Oprezno ju je pritisnuo na dole.

Vrata su bila zaključana.

U sledećih pet minuta se uverio

nik, bila takođe zaključana.

Ostajala su još vrata prema stepenicama, niz koje je Bakelor gurala su vrata, koja su vodila u hodno ubijenog druga.

Ta vrata su bila otključana.

Vajat je zurio dole u tamu. Osetio je zadah.

Tu negde dole ležao je mrtvac.

Gde su vodile te stepenice? Čovek iz Misurija je odlučio da to ispita. Samo da je imao bar jednu ruku slobodnu!

On kliznu sa nogama napred, na prvu stepenicu, onda gurnu noge dalje i već je sedeo na drugoj stepenici.

Tada mu pade na pamet da bi bilo mnogo bolje da je zatvorio vrata za sobom, kako se njegovo bekstvo ne bi odmah primetilo. Sa mnogo truda odgurnuo se od stepenica, koje je već prešao, vrati se gore i zatvori vrata.

Sada je bio u potpunoj tami. Smrad koji se širio iz podruma pojačao se.

Maršal je silazio stepenicu po stepenicu.

Gde leži mrtvac?

Ma da je maršal imao stvarno dobre nerve, on pri pomisli na mrtvog čoveka oseti jezu.

Kakvo čudovište je bio taj Halman Bakelor? Hladnokrvno je zabio nož u druga i to ne da bi spasio život nekog drugog čoveka već samo zato što je hteo da spreči da navodni uhoda bude smaknut suviše rano. Koliko je maršal uložio truda da ga osujeti da ubije Simersa! Tom čoveku, izgleda, uopšte nije bio nimalo vredan čovečji život ili samo toliko koliko je niemu mogao da koristi.

Vajat Erp se nije zavaravao. On je znao da će ga Bakelor ubiti istog trenutka kada bude doznao šta je istina o zagonetnom čoveku „od preko”.

Sedam stepenica je već savladao.

Kada je ispružio noge na sledeću stepenicu trgao se uplašen.

Njegovu desnu nogu uhvatila je nečija ruka.

Mrtvac!

Čovek iz Misurija je zadržao zadah.

Neproziran mrak, koji je tu vladao, bol u glavi i mučnina u stomaku izazivala su halucinacije.

Kako bi mogao mrtvac da mu obviše ruku oko noge. Ali, možda, on i nije bio mrtav?

Vajat udahnu vazduh a onda šapnu:

— Baret!

Baret, Baret, Baret — začulo se iz mraka.

Maršal oseti jezu na leđima. Šta je to bilo?

On zatvori oči i zabaci glavu.

Samo mirno, samo treba sačuvati prisustvo duha.

To mora da je bio odjek glasa koji se odbio od zidove.

Vajat reši da to proveri.

Tri puta se odjek vraćao.

Taj podrum mora da je bio drugačije građen nego ostali, kada je ovako odjekivao.

Jednim potezom podiže maršal nogu visoko.

Ruka se nije povukla. Pala je na njegovu čizmu.

Čovek iz Misurija je čučao na stepenicama i nemo zurio u mrak. Pokušavao je da umiri svoje, od bola i nerviranja iskidane živce.

Čovek pred tobom je mrtav! Ti

si slučajno gurnuo nogu baš u njegovu poluotvorenu ukočenu ruku...

Pa ipak kakva užasna pomisao!

Najzad se maršal odvalja u stranu, oslobodivši se od ukočene ruke, a onda se otisnu dole niz stepenice, kliznuvši pored mrtvog čoveka. Okrenuvši mu leđa, gurnu maršal vezane ruke unatrag, opipa njegov opasak i izvadi iz njega nož.

Sada više nije bilo potrebno ni nekoliko minuta da u klečećem položaju preseče veze na nogama.

U tom trenutku trže ga neki šum.

Gore u kući začuše se koraci.

Vajat se uspravi, ali se zanese i stropošta niz nekoliko stepenica, koje je još imao pred sobom a koje nije video.

Gotovo omamljen od bola ponovo se uspravi, šmugnu u mrak pored mrtvaca i počeo pipati vezanim rukama dužinom stepenica. Nije se prevario! Mogao je da se sakrije ispod stepenica.

To je odmah i učinio. Stao je sasvim uz vlažan i hadan zid. i osluškivao.

Nešto je šušnulo na podu. Preko njegove leve noge pretrčao je veliki pacov.

Gore na vrhu otvorila su se vrata. Nešto svetlosti prodrlo je u podrum, obasjavši stepenice. Vajat je otvorio usta da udahne duboko vazduh.

Začuo je promukao glas čoveka. od koga maršala prodoše žmarci kroz čitavo telo, jer je tačno znao ko to govori.

— On je samo ovamo dole mogao da pobegne! No, čekaj, psu ću ja doći glave. Sam đavo neka zna zašto ga Hal nije ubio! Meni je do-

voljan samo jedan pogled u njegovu lice i da znam da li je on ili nije. Ako bude opaljen metak, onda je to sigurno Vajat Erp.

Tvrdo škljocanje revolvera razlegao se kroz podrum.

Čovek koji je počeo da silazi stepenicama, nije bio niko drugi nego Persi Stilvel, brat ozloglašenog desperadosa, koga je pre dve godine Vajat Erp uhvatio posle ubistvenog okršaja gore u Arizoni i koji je bio osuđen na smrt vešanjem.

*
* *

Nad Dodž Sitijem se spustila noć. Na tamnoplavom nebu pojavile su se prve zvezde. Još je svuda sa prozora padala svetlost na put i kao dugi avetinjski prsti pružala se do druge strane ulice gde nije bilo kuća.

Kod cisterne sa vodom, pored depoa Santa Fe, bio je naslonjen jedan čovek oznojenog lica i zurio u crvenu svetlost koja je padala iz ogromnog prozora „Long Brenč” saluna. Bio je to čovek četrdesetih godina, sa velikim brkovima, snažnim ramenima i visokim, izgužvanim šeširom.

— Čekaću, pa makar mi otpale noge. Čekaću! Hiljadu somova mi je uzeo taj pas! Izvukao mi je hiljadu lepih novčanica.

Ispred njega je na zemlji čučao drugi, nekoliko godina mlađi čovek, vitkiji i manji, sa uzanim licem i kosim očima.

— I meni je uzeo tri stotine, taj kockar varalica.

— On ne vara u igri, Džim — reče opet onaj prvi. — On igra bo-

Ije od nas i ima više sreće. Ali to mu ništa neće vredeti kada bude izašao. Ubiću tog prokletog psa!

Iz opasača je izvukao veliki smitveson kolt i polako otkočio oroz.

— Mi smo se loše postavili, Džimi. Ti treba da pređeš na njegovu stranu ulice.

— Pa da me smakne, a? Ne, ja ostajem ovde. Bio sam jednom svedok kako taj kockar dobro cilja.

— Ti moraš preko! — naredi brkonja. — Tako ćemo ga uhvatiti u makaze.

Džim ustade, a brkonja Džoni Ofarim nastavi:

— Skloni se u ulaz trgovine, udaljene oko sedam jardi od bara. Odatle ćeš ga sigurno pogoditi. On da ću ja priskočiti i dokrajčiti ga. Ako ga iznenadimo sa dve strane on je gotov.

Dije bilo ništa osobito to što se u toj noći u glavnoj ulici Dodž Sitija ugovaralo: dva kockara su u salunu „Long Brenč” izgubili veću sumu novaca igrajući poker sa velikim majstorom te igre Dokom Holidejom i tu štetu nisu mogli da prežale.

Ono što su nameravali bilo je očigledno ubistvo.

Njihovo strpljenje bilo je postavljeno na jaku probu.

Čoveku, koga su čekali, nije se žurilo. On je sedeo za stolom prevučenim zelenom čojom, a pored njega je stajala čaša sa brendijem, koju je otpio do pola. Nepokolebljivo ledenoplavim očima gledao je lepoticu koja je stajala pred njim.

— Ostavi me na miru, Ketu — upravo je govorio devojci umornim glasom.

Žena ga je gledala strasnim pogledom.

— Džoni je neću da u ovoj smrdljivoj rupi veneš. Konačno, moraš da misliš na sebe, na svoje zdravlje. I na mene. Možemo da odemo u Kolorado, tamo je vazduh bolji, i ti ćeš se tamo bolje osećati. A...

Džordžijanac se diže i uspravi. Tankim nervoznim prstima uhvati karte i munjevito ih raširi po stolu.

— Laku noć, Ketu — reče on promuklim glasom, prođe pored nje i kada je došao do šanka obrati se barmenu:

— Šta je popila mis Fišer?

— Jedan brendi.

— Ne više? — upita Holidej.

ženu. Nemarno izvuče iz džepa i džepa i baci je na šank. Ne sačekavši kusur pođe polako prema izlazu. Razmaknu tešku crvenu zavesu od somota na portirnici i nađe se u mlazu svetlosti jer nije navukao zavesu na prozor. Stiže do pokretnih vrata i odgurnu ih.

Njegova visoka prilika pojavi se na tremu. Tu mirno zastade, osvetljen sa leđa svetlošću iz portirnice, a sa desne strane kroz crveni prozor saluna.

Brkati trgovac štoфом Džoni Ofarim nije mogao da se savlada. On se udalji od cisterne i jurnu napred sa podignutim oružjem, ispaljujući prvi metak.

Džim Vidkum, koji je stajao pored saluna, u ulazu u trgovinu, bio je tako fasciniran pojavom Doka Holideja da nikada sam ne bi ništa preduzeo. Ali povučen Ofarimom iskoči i on pred kockara i uperi kolt na njega.

Sa pucnjevima trgovca mešao se tvrdi „stakato“ oba Džordžijančeva šestometka, obložena slonovačom.

Ofarim je pao pogođen prvim metkom, a već sledeći je pogodio Džima Vidkuma.

Ovaj noćni okršaj trajao je samo nekoliko sekundi.

Dok je Bat Masterson istračao iz šerifove kancelarije na ulicu i plava Ketí Fišer, mrtvački bleđa, jurila iz Long Brenč saluna na trem, sve je bilo svršeno.

Dok Holidej je stajao na ivici trema, sa koltovima, koji su se još pušili, u rukama i sav okružen oblacima dima.

— Džon — povikala je žena prodorno.

Masterson je trčao ulicom i zastao nasred nje, pogledao je Holideja, a onda se nagnuo nad teškim, mrtvim trgovčevim telom.

— On je mrtav — procedio je kroz zube.

— On nije mrtav — dospeo je zvonak kockarov glas do Mastersonovih ušiju.

— A drugi? — upitao je šerifov pomoćnik i ne pogledavši na tu stranu gde je skupljen ležao Džimi Vidkum.

— Ni on!

Holidej napuni svoje revolvere i odsečnim korakom pođe duž kuća prema velikom hotelu u Dodžu.

Keti Fišer je žurno išla za njim i stigla ga upravo na stepenicama koje su vodile u hotel, uhvatila ga za ruku, stala ispred njega i pogledala ga.

— Džone, molim te — rekla je molečivim glasom. — Opet si za dlaku izbegao smrt.

— Da, za dlaku — odgovori čo-

vek sa ledenom mirnoćom, a onda nastavi podsmešljivo:

— Jardu i po od mene udario je metak u direk od trema.

— Džoni!

— Pusti me na miru! — pokušao je Dok da je se oslobodi.

— Džoni — ipak je pokušala, zadržavajući s mukom suze koje su počele da je guše. — Danas su te meci promašili. A sutra? Pogodiće te metak nekog bezimenog idiota, koji će sa ponosom razglasiti po celom zapadu: ja sam ubio Doka Holideja!

— Pa šta? Misliš da me muči šta će biti kada me strpaju u zemlju? Osim toga, on tek treba da dođe, taj čovek sa metkom za mene.

On se odvoji od nje i pogleda niz ulicu. Tamo su Bat Masterson i još dvojica pomoćnika odvlačili ona dva čoveka, koji su nameravali da ga ubiju.

Holidej napusti trem hotela i vrati se u maršalovu kancelariju. Masterson je onu dvojicu još uvek ošamućene ostavio da leže na podu.

Holidej zastade na pragu.

— Žao mi je, Bat.

Masterson slegnu ramenima, izbegavši Holidejev pogled.

— Vi niste mogli ništa drugo da uradite. Ovi ludaci su sami krivi za sve. Džoni Ofarim pogotovu. On sa svoje devetoro dece imao je puno razloga da rizikuje pokušaj ubistva čak i kad je u pitanju Dok Holidej! I ova skitnica ovde! — On gurnu čizmom Vidkuma. — Hajde, diži se čoveče! Od te male rane u ramenu nećeš umreti, ti, lenjivče.

— Metak je... u grudima! — ječao je Vidkum.

Holidej mu pride; podiže ga u vis

i gurnu na jedan stočić. Posle kratkog pregleda reče:

— U ramenu je! Skupi svoje prnje i gledaj da što pre izvučeš iz kreveta doktora Vilmera.

— Ja ću se srušiti i završiti bedno kao pas — jauknuo je Vidkum.

— Onda ti je tako suđeno — odgovorio je kockar hladno i okrenuo se Ofarimu.

Vidkum je bio pogođen metkom i usled pada sa trema on se onesvestio, ali njegova povreda nije bila opasna po život.

On je oteturao do vrata.

— Stani! — doviknuo mu je Masterson. — Kid Kej će poći sa tobom i vratiće te ponovo ovamo kada ti doktor izvadi metak. Sudija Gordon će se interesovati zašto si hteo da ubiješ Holideja, Vidkume!

— Sudija Rihter je njegov sinovac — dobaci Holidej. — Pustite ga, Bat, da požuri. On treba da bude srećan ako uhvati Vilmera da mu ovaj izvadi metak...

Džon Ofarim, koji je nešto teže bio ranjen, iznenada ustade i najednom kao da mu se mnogo žurilo da izađe.

Masterson ga uhvati za ruku.

— Vaša je sreća, Ofarim što Dok Holidej neće podići tužbu protiv vas radi pokušaja ubistva. Kod mene ne bi tako olako prošli i ja bih vas izveo pred sud za ovo što ste uradili, vi, magarče. Napolje!

Holidej je pripalio cigaretu i ispod oka gledao za trgovcem.

U to Masterson opazi da se ispod snežnobeke manžetne na desnoj Holidejevoj ruci pojavi tanak mlaz krvi.

— Dok, vi ste ranjeni?

Džordžijanac je prvo mirno po-

vukao dim, a onda pogledao ruku. Sada je krv već oblila članak ruke.

— Znam.

Mastersona obuze jeza zbog tolike Holidejeve hladnokrvnosti.

Na otvorenim vratima pojavila se Ketii Fišer.

— Džoni, ti krvariš!

Uplašeno je stavila ruke na lice i žurno prišla Holideju. Otkopčala mu je manžetnu i uzviknula:

— Evo i kaput je okrvavljen! Probijen je, a ovde je velika rana!

— Smiri se! — opomenu je kockar i istrže ruku. — Samo me je okrnulo, ništa više.

Ona je zurila u njega.

— Jarda i po! — procedila je muklo kroz zube. — Danas ručni zglob... a sutra će biti srce, Džoni Holidej! Ali to njemu ne znači ništa. On očigledno ne oseća ništa jer ima čelične nerve.

Holidej pođe.

— Laku noć, Bat.

— Laku noć, Dok.

Kada je došao do vrata, Holidej zastade i okrete se još jednom pomoćniku:

— Zar niste tek juče imali noćnu službu?

Masterson je naslutio šta će biti sledeće pitanje.

— Da, Dok.

— Gde je maršal?

— Holidejev glas je zvučao vrlo mirno kada je postavio ovo pitanje.

Masterson je protrljao čelo i odgovorio:

— Ako rana bude u redu, Dok, reći ću vam to.

Džordžijanac se vrati i stade ispred Mastersona.

— Gde je? — upita on mračno.

— Odjahao je za Arizonu.

— Za... Arizonu? — Kockar izvadi cigaretu iz usta i ugasi je u pepeljari. — Šta vi to govorite?

— Da, jutros rano. Stiglo je pismo iz Kom Voa od nekog dečaka...

— Kom Vo? — Holidej se zamisli. — Kom Vo? To ime sam već čuo. Zar se ne nalazi ispred Lakevila, dole, na meksičkoj granici?

Masterson klimnu glavom.

— Mislim da je tamo, ali nisam siguran. Ali gazda, izgleda, zna to mesto.

Bat Masterson je ispričao neka-dašnjem doktoru iz Bostona šta je pisalo u pismu malog Majka Šervuda.

Holidej je saslušao, onda se okrenuo i bez reči izašao.

Keti Fišer je pogledala Mastersona.

— To niste smeli da učinite, mister Masterson — rekla je sa precacivanjem.

— Ali, molim vas, mis Fišer!

— Vi znate da on nije zdrav. Celu ovu nedelju je preležao zatvoren u svojoj sobi jer ima bolove. A sada je čuo ovo. Sigurna sam da ga niko i ništa ne bi moglo sprečiti da ode za prijateljem.

— Tačno, mis Fišer. Ali ako biste hteli da se stavite u moj položaj i tako posmatrali stvari, morali biste se složiti da zbog ovog mogu da budem samo zadovoljan. Do sada je uvek maršalu bio od koristi.

Žena skupi usta i steže pesnice.

— Mrzim vas, Bat!

Masterson se glasno nasmeja i zavrtne glavom.

— Ali, madam, ja...

— Sve vas mrzim! I Doka Holideja a više od svih maršala Erpa!

Ona je istrčala i zalupila vrata za sobom.

Nije prošlo ni četvrt sata a jedan jahač na vrancu prolazio je u punom kasu glavnom ulicom. Kada je stigao do maršalove kancelarije, čovek sa zvezdom, koji je stajao na vratima, pozdravio ga je dodirivanjem oboda na šeširu.

— Srećno jahanje, Dok!

*
**

Vajat je zadržavao disanje, osluškujući korake čoveka, koji je silazio stepenicama. Persi Stilvel! Kakvo fatalno otkriće! Kako je taj bandit stigao ovamo?

Najednom se razlegao krik. Koraci su zamukli, a lampa se sa treskom razbila o kamen.

— Ovde on leži — jeknu on, dižući se. — Prokletstvo, gurnuli su ga ovamo dole.

On se okrete i požuri stepenicama gore kao da beži od nečega.

Čuli su se koraci nekog drugog čoveka.

— Šta se dogodilo? Je li dole? — čuo je Vajat Erp glas tog čoveka.

— Šta se dogodilo? — ponovi Stilvel mahinalno i odmah nastavi — Da. On je dole.

— I?

— Mrtav...

— Ti si ga, znači, ubio?

— Ne, on je bio mrtav. On nije znao da se iza ovih vrata nalaze strme stepenice i survao se dole. On izgleda grozno! Sanjaću ga.

Drugi je ćutao. Očigledno mu nije padalo na pamet da ide da pogleda mrtvaca.

— Ako se Bakelor vrati...

U tom trenutku se gore zalupiše vrata.

Znači Bakelora će se vratiti! Dotle se maršal mora izvući iz podruma.

On je pronašao pukotinu dva kamena, u koju je zavukao dršku noža. Sečivo je bilo okrenuto na gore.

Maršal je vrlo oprezno pritisnuo vezane ruke na sečivo.

Jake kožne veze nije bilo lako prerezati.

Više puta je ispao nož iz svog ležaja. Vajat ga je strpljivo vraćao u pukotinu.

Neumorno je trljao kožne vrpce o sečivo.

A onda, konačno oseti prvo da je veza olabavila i da kajiševi više nisu onako zategnuti.

Svom snagom je trgnuo ruke i kajiševi su se pokidali.

Vajat je odmah počeo sa masiranjem oslobođenih ruku da bi uspostavio normalnu cirkulaciju krvi. Onda je uzeo nož i pipajući u mraku pošao prema mrtvom čoveku.

Mada ga je to stajalo velikih napora, on je morao da stigne do mrtvaca. Brzo je sa njegovog lica skinuo sivu masku koja mu je kliznula do brade, njegov kaput i vratnu maramu. Pretražio je džepove od pantalona ne bi li našao oružje. Ali uzalud, kolt mora da mu je negde ispao.

Vajat je grozničavo razmišljao da li da potraži oružje okolo na podu podruma. Ali odmah je odbacio tu misao. On odlučio da potraži izlaz iz podruma.

Polako je opipavao zid i išao napred. Korak po korak zalazio je sve dublje u vlažni podrum i ubrzo je

utvrdio da je dospeo u hodnik koji je bio prilično uzan.

On je stigao otprilike na dvadeset ili dvadeset pet koraka od stepenica kada ga je kroz hodnik na jednom zapljusnuo talas svežeg vazduha.

On pođe za njim.

Tad opazi tračak slabe svetlosti u hodniku levo.

Možda svetlost zvezda, jer je bila noć?

Vajat se brzo pomeri napred. Ali onda se dogodi ovó: on sasvim iznenada izgubi tlo pod nogama i poleće u neku rupu, koja je izgledala da je bez dna.

On ispruži ruke i uhvati se za ogromnu kamenu izbočinu. Steže je čvrsto i osloni se, stenjući, na zid rupe.

Maršal oseti jak bol u glavi i divlje bubnjanje pulsa tako da se uplaši da će izgubiti svest. „Samo da mi se to ne desi sada! Ako samo malo popustim, survaću se u dubinu“, prošlo mu je kroz glavu.

A da je ispod njega bila velika dubina mogao je da utvrdi po ogromnim stenama koje su kao iz neke velike daljine stvarale naročite šumove.

Vazduh je bio vrlo vlažan i mirisao je na plesan. Vajat je znao gde je dospeo: u nadgrađeni bunar.

Kako da se izvuče odatle?

Koliko duboko je upao? Koliko ima do poda podrumskog hodnika?

Nož! Još uvek ga je imao u levoj ruci. Uprkos ovakvom padu nije ga ispustio.

On će mu pomoći da se izvuče odatle.

Sa žilavom upornošću dađe se na posao, da u vlažnom komadu kame-

na napravi stepenicu. Bio je to pakleni posao jer posle prve stepenice moraće napraviti drugu, treću...

Vajat nije znao koliko dugo su trajale te muke kad je najdenom osetio pod desnom rukom nešto suvlji kameni pod hodnika.

Poslednjom snagom izvuče se gore i leže svom dužinom da bi se povratio.

Sada je bio s one strane šahta. Pipao je i rukama i nogama oko sebe da ne bi ponovo upao u neku jamu.

Ukoliko je više odmicao, vazduh je bio sve svežiji, čišći, bolji, a svetlost sve jasnija.

Za onoga, koji je proveo više časova u potpunoj tami, i najslabija svetlost je zaslepljujuća.

Vajat je sada uspravno stajao u hodniku i gledao mali deo zvezdanog neba kroz jedan otvor na zidu.

Nije bilo suviše teško da se prođe kroz otvor na zidu. On se provuče tuda i nađe se u travi i cveću, koje je isto onako opojno mirisalo kao cveće u bašti u kojoj su ga napali Bakelorovi ljudi.

Nakon nekoliko minuta se uspravio i oprezno se udaljio od zida iza koga se videla belo obojena, dvo-spratna kuća.

Kada je bio otprilike na petnaestardi od zida osvrnu se i utvrdi da je to bila zgrada u koju ga je odvela žena predsednika opštine.

U tom trenutku opazi Vajat da mu u susret idu dva čoveka.

Munjevito je izvukao iz džepa sivu Baretovu masku i stavio je na lice.

Natrag više nije mogao. Rastinje ovde nije bilo dovoljno gusto da bi magao da se sakrije iza njega.

Ona dvojica su sada bila pred njim. I oni su nosili maske. Vajat je to još ranije primetio. On se nije osećao savim siguran kada im je došao blizu i kada je hteo da prođe pored njih.

Jedan od njih je nešto promrm-ljao što maršal nije, razumeo.

On bez žurbe ode dalje.

Onaj čovek zastade i pogleda za njim.

— Ko je ovo bio? — čuo je Vajat njegov glas.

— Baret. Prepoznao sam ga po njegovom svetlom kaputu. Mani ga čudan je to momak...

— Baret! Isključeno, nije to on. Ovaj je širi i viši. Hej! Čekaj!

Vajat je išao dalje.

— Čekaj!

Čovek je potrčao za maršalom.

Vajat Erp stade i okrete se.

Onaj nepoverljivi čovek ga je već stigao dok mu se drugi približavao.

— Zašto nisi odgovorio na pozdrav — upitao ga je odmah.

— Moja stvar — promrm-ljao je Erp.

— Je te uopšte ne poznajem! — uzviknu ljutito bandit i priđe bliže čoveku iz Misurija.

Sa malog tornja obližnje crkve otkucavalo je dvanaest časova.

Sada je i drugi čovek stigao.

— Poznaješ li ga? — upitao ga je prvi bandit.

Ovaj odmahnu glavom.

— Ne, ovako orgomnog momka mi nemamo. Ako bih...

— Ko si ti? — upita ga onaj drugo-grubo.

— Ne tiče te se! — mirno odgovori Vajat Erp, ma da su mu nervi bili izuzetno napeti.

— Tako mi se nećeš izvući! Ja.

sam odgovoran za okolinu kuće, za sve što se tu događa. Pođi sa mnom!

Vajat steže zube da su zaškripali. Stigao je čak dovde, a zar sada, u poslednjem trenutku, da ponovo padne u kandže bandita radi toga što je naišao na ove podozrive ljude.

On steže levu pesnicu i duboko iz bokova, svom snagom plasira težak aperkat na bradu desperadosa. Udarac je bio tako žestok da ga je gotovo podigao sa zemlje. Ovom udarcu je sledio drugi, snaži desni kroše koji pogodi drugog bandita u glavu.

Oni posrnuše jedan prema drugome i tako podupreti sasvim lagano padoše kao raščerupane lutke čiji su konci prekinuti.

Vajat pritisnu desnom nadlakticom čelo, jer je nesnosno i bolno bilo bučnjanje u desnoj polovini glave. Onda htede da se nagne nad bandite da bi se domogao njihovog oružja.

U tom trenutku preduhitrili su ga događaji po drugi put u ovom vrtu.

Začulo se tiho fijukanje lasa.

Iskusni Vajat Erp odmah se baci unapred ali suviše kasno. Tanak kožni laso ga je uhvatio, stegnuo nadlaktice uz telo i jednim trzajem povukao ga unazad i oborio na zemlju.

Dok je padao, čovek iz Misurija je gurnuo nož ispod omče na grudima i možda bi mu uspelo da pređe onako jako udarac pri padu. Seče relativno tanku kožu da se

Obeznanjen, ležao je na zemlji. Kao iz velike daljine čuo je glas Persi Stilvela, koji je grmeo:

— Ko to leži tamo?

Iz kuće je izašlo više ljudi i guralo se oko uhvaćenog čoveka.

Jedan od njih je nosio zapaljeni ugarak, koji je bacao avetinjsku svetlost po bašti. Kada je svetlost pala na čoveka na zemlji i obasjala njegovo lice, Persi Stilvel ustuknu, kao da ga je guja ujela. Mrtvačko bledilo prekrilo je njegovo prepredeno lice, rošavo od boginja.

— Ne! — jeknuo je on. — To... ne može biti! On... leži... dole na stepenicama... mrtav!

On se okrete i požuri odatle gurajući u stranu ljude, koji su ga zapanjeno gledali. Posrtao je kroz kuću i uzeo jednu lampu.

Pred podrumskim vratima je zastao. Posle nekoliko trenutaka ih je povukao i podigao lampu iznad glave.

Sišao je niz jedan, dva, tri stepenika. Onda je zastao.

Čovek, koji je ležao dole na stepenicama imao je crni prsluk, kakav je nosio maršal iz Dodža kao i stvenu vratnu maramu Vajata Erpa. U tome se Stilvel nije varao. On ugleda crnu, sjajnu kosu i tamno, užasno iskrivljeno lice.

Njega ponovo obuže jeza. Pred njim na kamenim pločicama ležala je razbijena lampa, koju je on pri likom prvog silaženja u podrum ispuštio. Miris razlivenog gasa širio se po podrumu.

On se okrete i pođe stepenicama.

Kada je izašao na terasu, video je tamo na baštenskoj stazi ljude koji su opkolili čoveka koga je on uhvatio lasom za divlje konje.

Kao neka gvozdena štipaljka pritiskao ga je užas u potiljku. To je stvorilo takvu pometnju u njego-

vom mozgu da je čoveka koga je oborio smatrao za neustrašivog maršala Erpa. A eto, on leži mrtav na stepenicama podruma.

Bandit je spustio lampu i obrisao znoj sa lica. Plava isprana košulja lepila mu se za telo.

Pogled mu pade na glavnu ulicu. Odatle su u vrt ušla dva čoveka. Kada su stigli do terase, vide da je to Holman Bakelor sa starim Brajtonom.

— Šta se to događa tamo? — upitao je glasno Bakelor, ne sluteći ništa.

Stilvel progunda.

— Uхватili su nekog čoveka u bašti. Ali to je verovatno jedan od naših ljudi. Ja... ni ja ne znam tačno.

Bakelor otrča. Kada je stigao do mesta gde je ležao Vajat Erp, ljudi su maršala baš u tom trenutku ponovo vezivali.

Bakelor je stajao iza njih i video da se radi o „njegovom” čoveku.

— U kuću sa njim! — okrete se on dvojici mlađih ljudi.

Vajat je sasvim malo otvorio oči i, uprkos jakim bolovima i žutom prstenu koji je neprestano igrao pred njegovim očima, on je pogledom prešao od čoveka do čoveka.

Stilvel nije bio među njima.

Gde je bio bandit koji se najednom pojavio ovde kao njegov najžešći protivnik?

Bakelor odgurnu u stranu čoveka, koji je hteo da odvuče Erpa, vukući ga za nogu.

— Odnećeš ga u kuću!

Košt jednog grma pored puta stajala je žena predsednika opštine i gledala povorku.

Gore, kod kapije, prema glavnoj ulici, čučao je u senci kamenih stubova napadač na arizonska poštanska kola, čovek za kojim je bila raspisana poternica, ubica Persi Simeon Stilvel.

Vajat Erp je bio ponovo vraćen u onu istu prostoriju i bačen na goli pod. Halman Bakelor se ponudio da on bude na straži pored zarobljenika. Kada su ostali otišli, čuo je Vajat Erp glas starog Brajtona koji je bio kod vrata.

— Kako je to moguće?

— Ni ja ne znam — prasnu Bakelor.

— On zamalo da pobegne!

Brajton udahnu duboko vazduh.

— On nbsi Baretov kaput — reče — a ja sam video Filipovu ženu u vrtu. Ti znaš da je ona zanesena Baretom. Gde je on?

Bakelor okrete glavu. U njegovoj desnici već je bio revolver.

— On je mrtav, Brajtone, jer je bio odviše nagao. Jer je hteo da ubije ovoga čoveka... ovoga čuvara zakona pre nego što doznam njegovu tajnu.

Stari brajton je duboko uzdahnuo.

— Ti si ga ubio? Ona ti neće to nikada oprostiti. Ona će svoga muža nahuškati protiv tebe.

— Onda će i on umreti! — prosikta čovek, koji je ispalio smrtonosne metke na Šervudskoj farmi.

Položaj Vajata Erpa se znatno pogoršao.

Kada je Brajton otišao, Bakelor se nagnuo nad njim.

— Hej — šapnuo je na uvo — jesi li živ, čoveče? Govori!

Vajat je još uvek bio ošamućen

od teškog pada. Ipak je odgovorio:

— Još sam živ, Bakelor.

— Zašto si pobjegao? Kako si uopšte uspeo da dođeš ovamo?

— Persi Stilvel je bio kod mene u sobi i zaboravio da zaključa vrata za sobom.

— Persi Stilve? — upita zaprepašćeni Bakelor. — Ti i njega poznaješ?

— Naravno. Ljudi, koji njega uhode, već su u Kosta Riki.

Bakelor se uspravi i uhvati za grlo.

— Oni su... već u gradu?

— Da, dobro si razumeo.

— A... moja dva... hteo sam reći tvoja dva partnera, koji se nazivaju Holidej i Šort, gde su oni?

— Odgovor na to pitanje vredi hiljadu dolara, Hal.

— Lopužo! — uzviknu Bakelor i besno udari nogom maršala.

— Suma se stalno povećava, Hal, ne zaboravi to. I, ako ne želiš da platiš, ti znaš dobro šta te čeka.

— Ti, lopužo, hoćeš da spasavaš samo svoj život!

— Naravno, kao i ti tvoj. Misliš li da bih ti inače odao tajnu državnih jahača.

— Oni su, dakle, vladini...? — ote se banditu, a lice mu poblede kao kreč. — Znači policijski psi Unije... Pa, kao i ti! Žilavi kao mačke, tvrdi i bez milosti...

— Bez milosti kao ti, Hal Bakelor.

Ovaj najednom reče:

— U redu, a sada idem i gledaču da pokupim novac. Dve hiljade, rekao si?

— Tri, jedna za udarac nogom.

— Tu ti neću nikada doneti!

— Onda uštedi sebi trud.

Ovo je maršal rekao ledenim glasom.

Bakelor je imao želju da mu uputi još jedan udarac nogom, ali se savladao.

— Dobro, idem sada. Još ne znam kada ću se vratiti. Imao si težak dan. Brajton će te čuvati. Nemoj opet da pokušavaš bekstvo. Ti znaš kako se ovde postupa.

— Da, Hal, to dobro znam. Kao i na dvorištu male Šervudske farme kod Kom Voa. Po kratkom postupku, bez milosti, čak ako se i ne uzme ništa više nego mala kesa sa nekoliko izlizanih srebrnih dolara i jedan stari praznični kaput.

Bakelor ustuknu.

— Šta to... govoriš? Kom Vo? Čoveče, to je tvoja smrt!

— Ne verujem. Ja bih mogao reći i mnogo više.

Bakelor se zapanjeno trže. Nije mislio ni na šta drugo nego samo da su mu špijuni, koje je policija Sjedinjenih Američkih Država poslala, već za petama.

Natraške se povlačio prema vratima.

Maršal ga još jednom zadrža.

— Ti si ubio muža i ženu na farmi. Ko je od vas trojice uzeo novac i crni kaput?

— Mi... — Bakelor ne završi misao, ali maršal je odmah ukopčao.

— Miguel Gonzales? Pomislio sam! On se nije kolebao ni kod šerifa Klosterfilda, kada ga je ovaj obavestio o našem otkriću.

Bakelor se trže i reče promuklo:

— Ti ćeš umreti, pseto! Oni te neće pustiti da pobješ. Nikada!

To mu je protiv volje izmaklo.

— To ću sve prepustiti tebi, Hal. Tvoj život je u mojim rukama. Uko-

liko je moj život kod tebe sigurniji, utoliko je tvoj sigurniji kod mene. Inače, reci starom da ne pušta unutra onog pljačkaša poštanskih kola. Momak smrdi kao tvor.

— Stilvel? — upita tiho Bakelor.

— Da, Stilvel.

Bandit se ponovo trže. — Ti, znači, i njega dobro poznaješ?

— Slučajno. Inače svaki od nas zna samo onog čoveka koji je došao u sukob sa zakonom.

Bakelor je ćutao nekoliko trenutaka, a onda tiho rekao:

— Slušaj, ja... nisam ubica... Ono na farmi desilo se slučajno. Ljudi su me napali i ja sam bio brži. Brži od Džoka i...

— Miguela.

— Da. Što se tiče Bareta, ti si i sam bio svedok da nisam imao izbora. On ili ti!

Bandit je u naletu smrtnog straha priznao sve. Pre svega što se odnosilo na napad na farmu Šervud. On je ubio roditelje Majka Šervuda. To dvostruko ubistvo je priznao, a ubistvo Bareta maršal je video svojim očima.

— Hteo sam još nešto da kažem — dreknu bandit. — Kada bih i hteo, ja više ne bih mogao natrag!

— To verujem.

— Oni me nikada ne bi pustili.

— Moji partneri? Varaš se. Posao je posao.

— Ja ne govorim o tvojim partnerima — jeknu prestupnik. Vajat ga je odmah razumeo, ali nije hteo to da pokaže da bi što više doznao od bandita.

— O kome onda govoriš, Hal?

— O...

— O Filipu i njegovoj ženi?

Bakelor se usiljeno nasmeja.

— Ne... on je samo stražar ovde, a ona veštica mu pomaže i voli da se pravi važna. Oni žive od nas...

— Od koga se plašiš, Hal? Treba li ja da ti to kažem? Ti se bojiš tvog druga koji jaše riđana.

Na Bakelorovom čelu pojavila se duboka bora između obrva.

— Džoki Toda? Varaš se!

To je onda bilo jasno. Čovek, koji je jahao vranca, morao je da bude Miguel Gonzales, ako je riđana jahao čovek po imenu Džoki Tod. Šerif Klosterfild ih je sve znao. Gonzales je smatrao da je najbolje da ga ukloni.

Zašto su napali na Šervudovu farmu?

Na to pitanje nije bilo odgovora.

— Znači plašiš se gazde?

Bakelor je ćutao.

Vajat se odlučio na još jedan napad ne bi li nešto doznao o tajanstvenom gazdi.

— Njega gone šestorica naših ljudi.

Ovo je rekao sasvim mirno, kao da se radi o najprirodnijoj stvari na svetu.

— On... šestoro ljudi gone njega! — zamuca prestupnik i oseti kako mu se kosa diže na glavi. Znači da su gonioci napravili čvrst obruč oko njih. Ali, mogu li oni da udare ovde, iza granice? Zar gazda nije svesno smestio svoj glavni štab ovde, u malom mestu Kosta Rika, daleko od granice, da bi onemogućio dejstvovanje policije koju je ponekad pomagala i vojska.

Najednom se Bakelor priseti nekoga.

— Govoriš li o Persiju... ili o.

A. — on zastade i brzo dodade: — ili o njemu?

Dakle, Persi Stilvel je ovde bio šef! Zamenik vođe, da tako kažem. To je bila opasna činjenica. Vajatov život je znači visio o koncu.

Otkriće da banda ima još jednog vođu bilo je trenutno nevažno iako je bilo i senzacionalno i neprijatno.

Na žalost, čoveku iz misurija je u ovom trenutku bilo nemoguće da napregne mozak i da potpuno razbistri misli, jer je osećao jak bol u glavi.

Inače njemu sigurno ne bi promaklo nešto vrlo važno: činjenica da bandit Halman Bakelor zna ime čoveka koji je bio nad Stilvelom i koji je verovatno bio vođa cele bande. Šef ljudi sa vešalima!

Dvoja vrata je Bakelor zaključao. Samo ona koja su vodila u podrum ostala su otključana. Vajat je ležao oko šest jardi udaljen od njih, a najviše deset jardi od mrtvaca!

Ni Hal Bakelor, ni iko drugi nije znao ništa o njegovom bekstvu kroz podrum.

Samo ta misao mu je, uprkos snažnih bolova, ulila puno nade i pouzdanja u toku razgovora sa Bakelorum.

On je pokušao bekstvo i po drugi put.

Ovog puta bilo je potrebno više vremena da se oslobodi veza, jer je bio čvršće vezan. Na stepenicama je našao jednu tako oštru ivicu da se mogao nadati da će na njoj prerezati veze na rukama.

Trajalo je to punih pola sata, a onda je bio slobodan. Veza na nogama se brzo oslobodio i pošao istim putem kao ranije.

Kada je stigao do bunarskog šah-

ta zastao je. Najednom preko njegovih nogu prelčase dva ogromna pacova, od kojih se uplašio, a oni još više od njega.

Vajat je pipao u mraku ivicu celom njenom dužinom i utvrdio da može proći sa desne strane.

Samo nekoliko minuta kasnije dospeo je puzeći u otvor na kraju hodnika. Ruke su mu bile prljave, lice izgrebano, pantalone pocepane na kolenima, a u glavi mu je bru-jalo.

Kada je prvi put bežao bio je mir-niji. Ali sada je bio daleko oprez-niji. Ono što je kroz sve ove godine naučio na svojim dugim jahanjima, sada mu je koristilo. Vešto, kao da je Apač, provlačio se kroz uzan ot-vor.

Jednu i po jardu pred krajem ot-vora ostao je da leži sa licem pri-ljubljenim uz kamen, osluškujući zvuke u noći.

On se nije žurio, baš kao što se mačka ne žuri pred skok na miša ili Indijanac na ratnom izviđanju.

Nešto promaknu levo od njega. Opet jedan od velikih glodara, koji su bili stanovnici podruma.

Vajat je pratio pogledom životinju i video kako mesečeva svetlost osvetljava njegovo odvratno telo na izlazu iz šahta. Čoveku iz Misurija se u tom trenutku sledila krv u ži-lama: gore, sa desne strane šahta, ispružila se najednom jedna ruka koja je držala revolver.

Vajat se ne pomače. Sa uzdržanim disanjem zurio je u tu ruku.

Dakle, tu je stajao stražar koji mora da je slutio da će on pobeći. Samo jedan čovek je to mogao biti: Persi Stilvel!

Sekunde su proticale duge kao

večnost. Ruka čoveka pored podrumskog šahta kao da je bila od kamena.

Čak se i pacov umirio u šahtu, a onda iznenada pojurio napred. Šaka sa koltom spusti se hitro nadole, ali promaši glodara. Psovka izgovorena prigušenim glasom doprla je do Vajatovih ušiju.

Stilvelov glas! Znači, nije se prevario. Kada je bandit video da ga je životinja napravila budalom udalji se od otvora.

Ali pošto nije čuo ni najmanji šum Vajat je znao da bandit još uvek čuči tu pored zida.

Taj izlaz je, znači, bio zatvoren. Koliko je ova činjenica bila katastrofalna, čak i za čoveka iz Misurija, toliko je on bio zadovoljan što je na vreme mogao da je uoči. Jer da se uhvati u koštac sa banditom bilo bi ravno samoubistvu. Čovek bi trebalo samo da ispruži ruku i izprazni bubanj.

Natrag, dakle?

A kuda? Opet istim putem do bunarskog otvora, njegovom opasnom uzanom ivicom, vlažnim hodnikom pored mrtvaca i stepenicama gore. A onda? Opet u sobu iz koje nema izlaza pošto su vrata zaključana a prozori sa rešetkama.

Ovde je bio udaljen samo jardu ipo od slobode, do koje nije mogao doći zbog jednog hladnokrvnog ubice.

Dok je maršal ležao u podrumu i zurio u bunarski šaht, curio mu je znoj sa čela i između gustih, crnih obrva ulazio u oči, nagrizaajući ih. Sada se taj znoj već davno bio osušio, a ledena jeza išla mu je uz leđa.

Uprkos tome što nije imao nikak-

vih izgleda odlučio je da se ne vraća već da odavde napadne čuvara.

Samo jardu i po do slobode!

Milimetar po milimetar milio je napred. To mu je bilo veoma otežano, jer je šaht bio vrlo strm. Napredovao je neopisivo sporo. Stalno je bio opsednut mislima da ga i najmanji šum može odati, da neprestano mora imati na oku prema jasnom noćnom nebu oštro ocrtanu ruku sa revolverom i da se mora brže provući nego što odjekne pucanj.

Rastojanje do otvora smanjio je na jednu jardu.

Tada dodirnu desnim laktom jedan trošan kamen iznad sebe. On se izmrvi na njegovom ramenu.

Ali stražar je ipak morao čuti tihi šum koji je izazvalo odronjavanje kamena.

Nije se pojavila ruka sa koltom, nego njegova glava. Glava sa maskom na licu, a onda tek ruka sa oružjem.

Nepomičan kao kamenje oko njege, čovek iz Misurija je ležao prikljubljen uz dno šahta.

Bila je velika sreća što je bandit svojim sopstvenim telom zamračio šaht, pa je mogao da vidi samo njegove strane.

Ubica Stilvel zurio je u pomrčinu, udaljen jedva za dužinu ruke od čoveka čiji je iznenadni dolazak u Kosta Riku naterao strah u njegove kosti.

On se opet uspravi i nastavi da čuči napolju pored otvora šahta.

Vajat bešumno udahnu vazduh na usta i zatim ga polako izdahnu.

Šta je dalo povoda banditu Stilvelu, ako je on ovde bio gazda, da on sam čuva sražu? Zašto nije uzeo još nekog svog čoveka da čuva iz-

laz iz šahta. Možda samo on zna za ovaj izlaz iz podruma i želi da niko ne dozna za njega.

Tamo u bašti čuli su se koraci. Više ljudi dolazilo je od kapije od kovanog gvožđa upravo tamo gde je i maršal sreo one tajanstvene ljude. Iako su ti koraci ljudi stvarali samo slabe šumove, čoveku iz Misurija su ipak dobro došli.

On se sada pomaknu napred, osloni leđima sasvim desno o zid i u tom trenutku je šaht već bio zamračen telom bandita.

Vajat se munjevitom i svom snagom baci napred, otvorenu desnicu pritisku na grlo bandita i plasira snagom očajnika levi kroše u glavu svoga protivnika.

Napad je bio srećno izveden. Samo slabo krkljanje čulo se sa banditovih usana, a onda se onesvestio.

Maršal mu iz predostrožnosti stavi desnicu na usta, a levicom izvuče revolver iz ruke i preskočivši onesvećenog pređe sa njegove druge strane.

Vajat je znao da bandit neće dugo biti u nesvesti, zato mu je vezao njegovim sopstvenim pojasom zajedno ruke i noge pozadi, začepio mu usta maramicom i preko njih stavio još i vratnu maramu.

Sivu maramu je prisvojio i odmah vezao sebi preko lica.

Sada je tek, pri slaboj svetlosti zvezda, pogledao bolje lice bandita: nije se prevario, bio je to Persi Stilvel.

Maršal je sada morao tu da ostavi bandita, jer je njegova sopstvena sigurnost bila najvažnija. Vredelo je i to što je konačno otkrio ovo gangstersko gnezdo.

Hitro se približio stazi i tamo za-

stao, jer je razaznao glasove na kapiji. Zato odluči da, krijući se iza žbunja ispred terase, dođe do kapije koja je vodila na ulicu.

Uspelo mu je da neopažen prođe ispod terase i da se približi kapiji na sedam jardi. Tu je još jednom oprezno zastao i pažljivo oslušnuo.

Mora da je bilo vrlo kasno, uprkos tome što je preko iz kantine još prodirala žućkasta svetlost kroz zavese od perli, a delovi neke žalosne melodije sa gitare širile su se ulicom.

Kapija je bila napravljena isto, kao ona okrenuta prema crkvi, od kamenih stubova debljine čoveka.

Vajat je pošao dalje. U trenutku kada je ispružio ruku da uhvati kvaku, začu se opet šum koji je sada dolazio levo iza stubova. Maršal odskoči.

U istom trenutku odjeknuo je pucanj koji je bio, namenjen maršalu.

Metak mu je okrznuo glavu.

Baš glavu! On se zanesse unazad, pokleknu desnim kolenom i ugleda senku nekog čoveka na samoj kapiji.

Ma da mu se mutilo pred očima, izvuče Vajat Erp revolver i opali.

Čovek pade na leđa uz oštar krik.

Pozadi, na terasi, glasovi su postajali jači.

Vajat napravi trzaj naviše i jurivši pored čoveka, koji je ležao još u nesvesti, otrže mu revolver iz ruke, a onda se nađe na ulici.

Brže! Moram biti još brži, bodrio je samog sebe.

Sa poslednjom snagom trčao je preko ulice koja je bila dosta široka, da bi izašao iz kruga svetlosti koja je dopirala iz kantine.

Iza njega je odjeknuo pucanj.

Metak je prošišao preko njegovog desnog ramena.

Krv je još uvek curila niz lice čoveka iz Misurija, ali on je kao progonjena zver jurio dalje, sve dok nije stigao do tamnog prolaza između dve kuće. Tu je zastao i naslonio se na hladan kameni zid dok mu je srce snažno lupalo.

Pobegao je. Ali tamo preko, iz baštenske kapije, već je istrčalo više njih da bi preduzeli poturu za njim. Po onome kako su ljudi pošli na sve strane Vajat je znao da su ga, zasenjeni svetlošću iz kantine, izgubili iz vida.

Ali jedan od njih, okretan kao lasica, iako zdepast momak, trčao je pravo ka mestu gde se nalazio maršal.

Vajat ga propusti, a onda drškom revolvera udari po glavi.

Ali slabo je udario bandita. On prodorno jauknu i odskoči, a u desnici mu zablista nož.

Vajat se sagnu i izbeže smrtonosni udarac, a onda dahćući uputi strahovit udarac pesnicom u banditov stomak.

On nije znao da je čovek koga je oborio bio Miguel Gonzales, ubica šerifa Klosterfilda.

On potrča dalje, prebaci se preko jednog niskog zida i stiže sa druge strane u dvorište koje je u trku napustio. Zastade tek onda kada se od kantine udaljio za nekoliko kuća.

Teško dišući puzio je četvoronoške dužinom jedne kuće, opet prema glavnoj ulici.

Na crkvi je izbijalo tri sata.

Vajat se osmelio da ode tako daleko, odakle je imao pogled niz široku ulicu.

Kantina i preko puta nje bašta u kojoj se nalazila kuća bande, bile su udaljene najmanje dve stotine jardi od njega.

On se uspravi, opipa levicom povredu na glavi i ustanovi da više ne krvari. Zači da je to morala biti površinska ozleda, koja bi mu pod drugim okolnostima daleko manje smetala.

Sada je stajao uspravno na kraju zida i gledao niz ulicu.

Onda mu najednom pade na pamet jedna odvažna misao, misao koja je bila tipična za hladnokrvnog čoveka iz Misurija: kako bi bilo da se vrati i da pokuša sa druge strane da uđe u vrt i da malo bolje pogleda kuću bande?

Bila bi to hrabra odluka. Ali možda to i ne bi bilo tako neizvodljivo, kao što je izgledalo u prvom trenutku. Jer tamo pored kantine još uvek je bilo ljudi, koji su na sve strane motrili. Znači da su ga banditi uporno tražili, a postojalo je jedino mesto u Kosta Riki gde im ne bi palo na pamet da ga traže: u njihovom sopstvenom gnezdu.

Posle dugog zaobilaženja maršalu je uspelo da ponovo stigne na mesto gde je proveo onako teške časove.

Okolnost da je bio slobodan povratila mu je samopouzdanje a isto tako i snagu. Doduše, još uvek mu je brujalo u glavi od onih silnih udaraca, kojima su ga obasipali banditi, ali je najednom sve to bilo podnošljivo.

On se vinu preko zida od crvenih cigala i nađe se u bašti, ali ovog puta sa južne strane. Na taj način

nađe se on pred zadnjim delom zgrade.

Tu su ležale velike i male grede, koje su očigledno trebale da posluže za dogradnju kuće.

Iskusnom čoveku zapada su te grede dobro došle. On uspravi jednu gredu i nasloni na zid kuće, koji je sa te strane bio bez prozora. Ona je doprla tačno do ravnog krova. Kao Indijanac, hitro i bez ikakvog šuma, uspuzao se uz gredu do visine sa koje je mogao preko krova izvidati. Opazio je da se sa druge strane nalazi jedno udubljenje u kome se videla gvozdena ograda stepeništa. Kao u svim meksikanskim kućama na dva sprata, postojalo je i ovde stepenište koje je vodilo na krov.

Pošto se Vajat uverio da je tu gore potpuno sam, uspuzao se na krov i povukao gredu gore da ga ne bi mogli otkriti odozdo.

Da ga ne bi mogli iz bašte videti on je puzio po krovu sve do stepenica, za koje je verovao da će mu dobro poslužiti.

Ljudi su u ovoj kući živeli tako bezbrižno, da nisu smatrali za potrebno da vratima osiguraju izlaz na krov.

Maršal je tim stepenicama dospao u jedan uzani, mračni hodnik koji je samo u gornjem delu imao mali prozor, dok su se levo i desno nalazila brojna vrata.

U roku od četvrt sata maršal je pregledao tri od pet soba koliko se tu nalazilo i utvrdio da su, to obične spavaće sobe kao u najprimitivnijim meksikanskim kolibama.

Pretposlednja prostorija bila je krcata sanducima, kutijama i raznim stvarima, za koje je iskusni ču-

var zakona vrlo brzo ocenio da su to pokradene stvari. Tu se nalazilo brdo skupocenih sedala, sanduci sa novim čizmama, drugi sa novim košuljama i kaputima a najviše je bilo oružja svih vrsta.

Pošto se tu nalazio i sanduk sa municijom, Vajat Erp se iz predostrožnosti obezbedio sa još jednim revolverom i municijom.

Vrata je ostavio pritvorena da ga ne bi iznenadili iz hodnika.

U trenutku kada je hteo da napusti sobu začuo je korake na stepenicama, a ondah zatim dolazili su hodnikom sve bliže.

Vajat se priljubi uz zid do vrata sa revolverom u ruci.

Čovek je prošao i Vajat začu kako gura ključ u bravu poslednje sobe.

Najednom je zastao. Maršal nije mogao da vidi u susednoj sobi da je čovek oprezno skinuo čizme i da se prišunjavao vratima iza kojih je bila soba sa opljačkanim stvarima. Očigledno mu ipak nije promaklo da su vrata samo pritvorena.

*
* *

Nekoliko časova ranije stigao je u Kosta Riku sa severa jedan jahač i ujahao u široku glavnu ulicu.

Bio je to visok i vitak čovek, na vrancu prekrivenom prašinom. Projahao je pored crkve, koja se nalazila iza glavne ulice, onda pored kantine, prešao trg i zaustavio se pred dvosapratnom zgradom na čijoj je, belo okrečenoj fasadi, velikim slovima stajalo „Hotel Meksiko“.

Jednom služi, koji mu je odmah prišao, predade konja i uđe u hol

hotela kroz široka vrata sa zavesom od svetlucavih perli.

U portirskoj loži stajao je omanji, čelavi čovek sa jako izbrijanim brkovima, malim crnim očima i slatkim osmehom.

— Želite li sobu, senjor?

Stranac klimnu glavom.

Na drugom kraju hola, na sedištu presvučenom crvenim somotom, sedela su dva čoveka, koja su se odmah podigla, čim su ugledali stranca odevenog u američko odelo.

Ovde na granici, pojava Amerikanca nije bilo nešto posebno, ali isto tako nije bila ni svakodnevna.

Ili su, možda, ta dvojica čekala na stranca?

Lagano su prilazili recepciji.

Stranac je upravo dobio ključ kada se portir priseti: — Senjor, jedan trenutak. Vi morate da se upišete u knjigu gostiju.

Portir je sve obavljao levom rukom. Njom je skinuo ključ sa table, njom je izvadio knjigu gostiju, kao i mastilo i pero. Njegova desnica je ukočeno visila pod pultom.

Stranac baci pogled na imena na stranici, koju mu je portir otvorio, zamočio pero u mastilo i napisao svoje ime.

Portir je uzeo knjigu opet levicom, okrete se i pogleda u tri reči ispisane velikim, energičnim i uspravnim slovima: doktor Džon Holidej.

Da, bio je to Džordžijanac, koji je vrlo brzo krenuo za prijateljem, pa je put do Kosta Rike prešao u kraćem vremenu nego i sam Vajat Erp, jer se nigde nije zadržavao. Sve što mu je bilo potrebno doznao je od malog Majka Šervuda.

Portir je zapanjeno gledao u to

ime, a onda podiže pogled na stranca.

Pogled mu se sreo sa očima koje kao da su bile od leda.

— Spustite opet kolt pod pult, senjor — preporučio mu kockar tečnim španskim jezikom. — Ja ne volim da me dočekuju sa revolverom. — Posle kratke pauze nastavi on podsmešljivo: — Ako ipak insistirate na tome, morate biti spremni na isti takav pozdrav sa moje strane.

Jedan od one dvojice, koji se nalazio na pet jardi iza Holidejevih leđa, zareža:

— Šta hoće ovaj usred noći, Hoz? Zar uvek mora ovakav ološ da se prokrade preko granice?

Kockar se sasvim lagano okrete i upre pogled u oči Halmana Bakelora, jer to je bio on. On je imao određene razloge da se zadrži tu u hotelu.

— Nisam pretpostavljao, senjor, da samnom želite da razgovarate.

Izraz straha pojavi se na licu bandita, kada je pogledao u neprozirno lice stranca. On samo odmahnu glavom.

Holidej prođe pored njega prema stepenicama prekrivenim tepihom, koje su vodile na sprat. Kada je bio na drugoj stepenici, zastade i sasvim polako se okrete.

— Portiru, hoću sutra rano ujutro da razgovaram sa jednim čovekom iz grada. Hoću da ga vidim na ulici pred kantinom, tačno u sedam časova. Njegovo ime je Bakelor.

Kao da ga je neko udario toljagom, tako je stajao ubica pred portirnicom i ukočeno gledao za čovekom koji je nastavio da se penje stepenicama.

Velike kapi znoja pojaviše se na banditovom čelu. On se okrete, otrže Hozeu knjigu gostiju iz ruke i zagleda se ukočenim pogledom u velika još vlažna slova.

S mukom je prešlo preko njegovih usana:

— Doktor Džon Holidej...

Kada se posle toga Bakelov vratio u kuću bandita, njegov zarobljenik je bio nestao.

*
* *

Nepogrešivo uho čoveka iz Misurija je razaznalo neznatan šum koji, čovek pored vrata, nije mogao izbeći prilikom skidanja čizmi.

Vajat Erp nije napuštao svoje mesto uz vrata. Pritajen tu, gotovo ne dišući, sa levim kažiprstom na vratima a desnom rukom u kojoj je držao revolver, podignutom u visini grudi.

Vajat oseti da su vrata počela polako da se otvaraju. Pred njegovim očima, koje su se već davno privikle na pomrčinu, pojavilo se lice predsednika opštine.

Maršal ga odmah udari. Čovek se zanese unazad, ali ga Vajat ščepa i povuče u sobu. Nekoliko minuta kasnije bio je stražar banditskog prebivališta u Kosta Riki čvrsto svezan.

Vajat izađe u hodnik i vide da su ključevi ostali u vratima susedne sobe. On je otvori i vide lepo uređenu veliku sobu sa debelim tepihom na podu, a na zidovima meksičke tepihe.

Desno je bio krevet. Levo na ormaru bilo je sedlo, na kome je maršal otkrio inicijale utisnute u koži:

A. K.

Kada ih je ugledao, u njegovom mozgu se izdvojilo samo jedno ime od koga mu je srce jače zakucalo.

Bilo je sigurno na hiljade ljudi čija su imena i prezimena počinjala ovim slovima. Ali postojao je samo jedan jedini čovek kome se je sve ovo moglo pripisati.

— Ajk Klanton!

Ta misao je bila tako neprijatna, tako fantastična da je čoveku iz Misurija bilo potrebno nekoliko trenutaka da to svari.

— Ajk Klanton! — procedi on tiho kroz stisnute zube i uhvati se za glavu koja ga je jako bolela. Da li je moguće da je to rančarov sin iz Kočizove pokrajine? Ozloglašeni tombstonski banditski vođa Isak Jozef Klanton! Čovek koji je vodio najveću bandu koju je zapad ikada imao. Zar je on vođa ove bande? Šef ljudi sa vešalima?

To bi bilo užasno!

Ako je Ajk Klanton i u ovo stvarno umešan, ako je on tajanstveni vođa ovih bandita, onda će borba protiv ljudi sa vešalima biti teža i nemilosrdnija nego što je to Vajat Erp zamišljao do tada.

Što je duže vremena razmišljao o tome sve mu je jasnije bilo pred očima. Sve što je doživeo, rafiniranost postojeće organizacije, mesto glavnog štaba bandita s ove strane državne granice Meksika, smernice kojih su se svi držali, maske na licu, prikrivanje cele bande... Sve to je poznavao ovog ozioglašenog vođe bande upućivalo na njega.

Ajk Klanton!

Vajat Erp je stajao nasred sobe i duboko udisao vazduh kroz nos. Da li se pobeđeni lav opet podigao? Da li je on ovde stvorio mrežu raz-

bojničke organizacije, čiju snagu niko i ne sluti?

Čovek iz Misurija je zurio u inicijale utisnute u koži sedla, osvetljene zvezdanom svetlošću.

A zar ne može to biti i neko drugi, čije ime počinje ovim slovima. Da li je sve ovo bilo baš tako?

On pođe po sobi i opazi da na zidu levo visi jedan revolver. Upravo je prošao pored oružja a onda najednom zastade i dohvati ga.

Bio je težak teksaški heldon-revolver, na kome je sa leve strane crne drške bio utisnut beli krst.

Vajat zatvori oči i poče pipati drugu stranu drške, na kojoj je osećio da je nešto ugravirano.

Uopšte nije bilo potrebno da ga opipava jer Vajat je dobro poznavao oružje kao i čoveka kome je pripadalo.

Njegovo ime je bilo Bil Klanton, a bio je najmlađi brat velikog Ajka, koji je dve godine ranije našao smrt u okršaju kod tombstonskog O. K. koralu.

Ko je drugi mogao prisvojiti Bilovo oružje? Vajatu je bilo poznato da je najstariji od trojice braće Klanton mnogo voleo najmlađeg, iako je prema njemu uvek bio vrlo grub. Ali smrt sedamnaestogodišnjeg brata je najviše uticala da od Ajka Klantona, koji je samog sebe sa ponosom nazivao krajlem Arizone, posle onog okršaja postane ćutljivi, tih čovek koji je živio u svojoj vlastitoj senci.

Vajat uze i to oružje i gurnu ga u opasač.

On izađe iz sobe, zaključa je i gurnu ključ u džep onesvetšćenog čoveka.

Bilo je suviše opasno da ispita i

donji sprat, jer je maršal čuo i video svog zatočenika u kući da i u noćnim časovima ljudi ovde neprekidno dolaze i odlaze.

Istim putem, kojim je došao u kuću, on je i izašao iz nje.

Kad je gredu vratio na njeno mesto, otkrio je u zemlji više iskopanih rupa, koje su sigurno bile predviđene za planiranu građevinu.

Tu mu padne na um jedna misao, koju je odmah priveo u delo.

Uzeo je jedan konopoc, koji je služio za premeštanje greda a njime pričvrstio gore na jednoj od greda komad potpuno pravog drveta i još jednom ga unakrsno vezao tako da je sve činilo vešala. Onda je napravio omču na konopcu i obesio je o vešala, a sve to postavio u jednu rupu. Kada je sve to uradio, napustio je to mesto.

Bilo je još malo časova do zore i on ih je proveo u jednom praznom ambaru.

Kada je svanulo, ustao je i kroz jednu pukotinu na vratima pogledao napolje. Na dvorištu su se igrala sa mačkom dva polunaga deteta tamne kože.

Bilo je oko pola sedam.

Maršal je napustio ambar kroz prozorčić sa zadnje strane i neopažen prošao uzanim ulicama i širokom glavnom ulicom do baštenskog zida kuće bandita. Iz daleka je video zastrašujuća vešala, oko kojih je bilo okupljeno više ljudi. Oni su ih zapanjeno posmatrali.

Jedan od prisutnih bio je Hal Baker, a pored njega je stajao Brajnton.

Desno od njega stajao je jedan omanji Meksikanac sa natečenim očima, Miguel Gonzales.

I Simers je bio tamo, a drugi je mogao biti Džoki Tod.

Bilo je očigledno da Stilvela i predsednika opštine nisu još pro-našli.

Bakelor je preko ivice maske zu-rio u vešala.

On je prvi prekinuo ćutanje.

— Gazda mora da je bio tu. On je uklonio Stilvela.

— A zašto bi to uradio? — upi-ta Simers nakon kraće pauze.

— To on zna!

— A Filipo?

— Toga će on odmah da sredi, kao što je i Bareta učutkao.

Lukavi ubica pripisao je sve ve-likom gazdi, a jedva je prikrivao strah koji je osećao, jer je mislio na čoveka koji će ga čekati u sedam sati pred kantinom.

Vajat sada ugleda kako bašten-skom stazom ide žena predsednika opštine.

— Gde je Filipo? — uzviknu ona. Niko joj nije odgovorio.

U to ona vide vešala i trgnu se. Neprimetno se prekrsti, ali po mek-sikanskom običaju.

— Šta se desilo sa njim? — uz-viknula je.

— On je bio ovde — reče Bakelor.

Žena se okrete i pođe odatle gla-sno kukajući i uzvikujući ime svoga muža, za koga je verovala da je mrtav, tako da se orilo okolo u tom sivom jutru.

Ovi ljudi nisu cenili tuđi život, ali ako se radilo o njihovom sopstve-nom, onda je dah smrti izazivao strah kod svakoga od njih.

Da li je u kući ili na imanju bilo još ljudi?

To pitanje se nametalo maršalu dok je pravio plan.

Pet bandita imao je protiv sebe.

Ali on nije imao izbora.

Hitro je stavio sivu maramu preko usta i prebacio se preko zida. Onda je krenuo kroz šiprag pravo ka mestu gde su bila postavljena vešala.

Ljudi nisu skidali pogled sa nje-ga dok im je prilazio.

Vajat prođe pored njih i zađe za ugao kuće do mesta gde je još uvek ležao Stilvel čvrsto vezan. On ga zgrabi, baci ga sebi na ramena i odvuče do onih ljudi. Tu ga spusti na zemlju.

Banditi kao da su bili prikovani.

Onda, nakon nekog vremena, uz-viknu Simers:

— Vajat Erp. To je Vajat Erp! — i potegnu revolver.

Ali metak iz Bil Klantonovog re-volvera već je šišao prema njemu i izbaci mu revolver iz ruke, a kod ostalih izazva paničan strah.

Šta se usuđuje ovaj čovek? Bilo je ipak neshvatljivo što se ovamo vratio sam da bi njih uhvatio.

Ili, možda, nije bio sam?

Brajton se baci u stranu, da bi opalio u padu. Ali bio je to bez-uman potez protiv čoveka kao što je Vajat Erp. I Brajton ostade bez revolvera, a sebi zaradi krvavu ru-ku.

Bakelor i Gonzales počеше uzmi-cati.

Sa ugla zgrade začuo se zvonak glas, koji je odjeknuo unakolo:

— Treba da požurimo, maršale, jer u sedam sati pred kantinom imamo borbu.

Vajat Erp raširi oči i pogleda iznenađeno kockara, koji je sa revolverom u ruci stajao na uglu i namigivao jednim okom.

— Ko hoće odmah da umre, senjori — povika Holidej — mora to da kaže. Ostali moraju da se strepe dok se ne vratimo.

— Možemo li da krenemo, maršale?

— Odmah!

Vajat se približi banditima.

— Idite do zida i okrenite se. Ruke u vis!

Pošto nisu odmah izvršili naređenje, Dok Holidej ispali dva metka pored Bakelorove čizme.

— Požuri, Džoni, ja imam sastanak, čuo si!

Dok je Holidej stražario kod bandita, otrčea Vajat iza kuće i dovede konja iz staje. Tamo je našao i svog konja i sve predmete koje su mu oduzeli, a među njima i srebrne mamuze.

Stilvel i Filipo su bili vezani za konje.

Samo deset minuta kasnije krenuli su odatle.

Kad su stigli u glavnu ulicu tamo nije bilo žive duše.

Holidej pogleda Bakelora sa strane i u njemu odmah prepozna čoveka iz hotelskog hola.

— Taj Bakelor mora da je bedna kukaviča — reče Holidej.

U oštrom galopu izašli su iz grada sa severne strane jašući prema granici. Prešli su je na mestu koje je samo maršalu bilo dobro poznato, zadržali se zapadno od nje i ulogorili se čim je počela da pada noć. To je bilo tle Sjedinjenih Američkih Država — Arizona.

Dva prijatelja su se smenjivala, čuvajući stražu pored vatre.

U zoru sledećeg dana nastavili su put za Kom Vo.

Ljudi u malom gradu su ostali bez daha kada su ugledali vezane za konje ljude sa vešalima.

Vajat se pobrinuo da banditi zadrže maske na licima.

Svi su bili zatvoreni u mali zatvor mrtvog šerifa Beri Klosterfil-da.

Posle dva dana stigao je sudija Barimor koji im je izrekao presude.

Trojica su bila osuđena na smrt a ostali su dobili doživotnu robiju sa prisilnim radom u ozloglašenom kažnjeničkom logoru Fort Vortu u Teksasu.

O energičnom i munjevitom maršalovom dejstvovanju, kojim je Vajat Erp uništio banditsko gnezdo u Kosta Riki, pisalo je u svim novinama.

*
**

Vajat Erp i Dok Holidej su napustili Kom Vo čim su banditima bile presude izrečene. Odjahali su na Šervudovu farmu, gde ih je sa velikim oduševljenjem i radošću dočekao mali Majk Šervud.

U međuvremenu našao se jedan kauboj, koji mu je pomogao i radiovao se što radi sa Majkom. On je bio spreman da tu malu farmu pretvori u veliku i lepu. No to u svakom slučaju nije moglo da se napravi preko noći.

Maršal i njegov verni pratilac, koji je i ovog puta stigao u pravi čas, nastaviše put do Taksona. Odatle su poslali vest u kojoj je tačno bi-

lo naznačeno šta je čovek iz Misurija postigao u borbi sa banditima.

Jedno ipak nije stajalo u toj vesti: maršalova sumnja da tajanstveni veliki šef te bande može da bude nekada ozloglašeni Isak Džozef Klanton.

Ma da je maršal uništio osinje gnezdo u Kosta Riki, on je bio čvrsto uveren da je otkinuo samo jednu nogu pauku krstašu, a on je imao najmanje četiri...

Ali da je tu bila u pitanju stonoga, to nije mogao ni da slutiti.

K R A J

VELIKA NAGRADNA IGRA
SA „CRTANIM ROMANIMA” U
SJEDINJENE DRŽAVE!

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

**SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og
U MESECU NOVA SVESKA!**

64 STRANE - 2 DINARA!

Izdaje i štampa NIP „FORUM“, Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Odgovorni urednik: SVETOZAR TOMIĆ. Kreacija i izbor: D. MILOSAVLJEVIĆ. Pretplata: na 3 meseca 18 dinara, na 6 meseci 36 dinara, na jednu godinu 72 dinara. Za inostranstvo cene su dvostruke. Uplatu vršiti na tekući račun 657-1-255 sa naznakom za „Vajat Erpa“.

20. februar 1971.